

2^ο ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΑΜΑΛΙΑΔΑΣ

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Σχολικό έτος: 2013-2014

1^ο και 2^ο τετράμηνο

Θέμα: Η Εργασία

Τάξη: Α'4

Συντονιστής Καθηγητής: Πατήρ Γεώργιος Σταθόπουλος

Πρόλογος

Η εργασία αυτή πραγματοποιήθηκε κατά το χρονικό διάστημα 2013-2014 στα πλαίσια της ερευνητικής εργασίας (Project), υπό την επίβλεψη του καθηγητή μας π. Γεωργίου Σταθόπουλου.

Η παρούσα εργασία δεν θα είχε πραγματοποιηθεί χωρίς την ουσιαστική βοήθεια και υποστήριξη των καθηγητών, των συμμαθητών και των ανθρώπων δεχτήκαν να μοιραστούν μαζί μας τις ιδέες και τις απόψεις τους περί του θέματος.

Για τον λόγο αυτό θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε μέσα από τα βάθη της καρδιάς μας :

-Τους συμμαθητές μας που με την άριστη συνεργασία τους, καταφέραμε όλοι μαζί να ολοκληρώσουμε την εργασία που μας ανατέθηκε

-Τους ανθρώπους που είχαν την ευγένεια και με όλη την καλή τους διάθεση μας προσέφεραν την πολύτιμη βοήθεια τους, δίνοντας μας τις πληροφορίες που μας ήταν απαραίτητες , για την εργασία μας. Τους ευχαριστούμε πολύ που ήταν πρόθυμοι να μας βοηθήσουν .

-Οστόσο το μεγαλύτερο ευχαριστώ το οφείλουμε στον πάτερα Γεώργιο Σταθόπουλο ,που μας βοήθησε στο να φέρουμε εις πέρας την εργασία με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Θέλουμε επίσης να τον ευχαριστήσουμε και να του εκφράσουμε την εκτίμηση και την ευγνωμοσύνη μας που ήταν πάντα πρόθυμος για βοήθεια και στάθηκε δίπλα μας σε όποιο πρόβλημα αντιμετωπίσαμε.

Εισαγωγή

Το θέμα της εργασίας που πραγματευτήκαμε αφορά στις πολλαπλές πτυχές ενός πανάρχαιου και διαχρονικού θεσμού, αυτού της εργασίας. Αναλυτικότερα, αφού χωριστήκαμε σε επιμέρους ομάδες αποφασίσαμε προσπαθώντας να είμαστε όσο το δυνατόν εγγύτερα στις προτιμήσεις των μαθητών της κάθε ομάδας, ποιο θα είναι το πεδίο ερευνάς της. Έτσι η ομάδα «Δέστε τους» ανέλαβε να επεξεργαστεί με διάφορους τρόπους το θέμα «Η εργασία από Θεολογικής, Νομικής και Ψυχολογικής πλευράς και η εκμετάλλευση στο εργασιακό χώρο», η ομάδα «Τα ψαλτήρια», το θέμα «Η ανεργία», η ομάδα «Τρεις και ο κούκος», το θέμα «Εγκληματικότητα, τα όνειρα των νέων και Αυτοκτονία», η ομάδα «Μέλισσες», το θέμα «Συνταξιοδότηση και Παράνομες Συντάξεις» και τέλος η ομάδα «Τέσσερις», το θέμα «Πρωτογενής Τομέας- Τουρισμός». Έτσι αναλάβαμε ενεργό δράση αναζητώντας πληροφορίες στο διαδίκτυο και παίρνοντας προσωπικές συνεντεύξεις. Τέλος στην προσπάθειά μας για μια πλησιέστερη προσέγγιση του ζητήματος της ανεργίας διεξήγαμε μια δημοσκόπηση και διανεμίσαμε ερωτηματολόγια στους μαθητές του σχολείου μας και έπειτα τα επεξεργαστήκαμε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

Η εργασία από θεολογικής, νομικής και ψυχολογικής πλευράς και η εκμετάλλευση στον εργασιακό χώρο

Ομάδα Ερευνητικής Εργασίας:

- Παντούλας Σπύρος
- Παπαγεωργίου Λεωνίδα
- Παπαγεωργίου Στέλλα
- Παπαδάτου Μάρα
- Πασσάς Νίκος

1.1. Εισαγωγή:

Εμείς η ομάδα Δέστε Τους που έχουμε ασχοληθεί με το παραπάνω θέμα μετά από έρευνα στο Διαδίκτυο και μετά από ποικίλες προσωπικές συνεντεύξεις με τους Αντώνης Γούναρης, Γεώργιος Σταθόπουλος, Ασημάκης Παπαγεωργίου, Άννα Καλλού, Διονύσιος Τσάγκος και Κρυσταλλία Αρμωδόρου τους οποίους και ευχαριστούμε για της βοήθειά τους αλλά και τον χρόνο τους καταλήξαμε στα εξής στοιχεία:

1.2. Η Εργασία από Θεολογικής άποψης:

Μετά από προσωπικές συνεντεύξεις και έρευνα από το διαδίκτυο, τα στοιχεία που έχουμε συλλέξει σε σχέση με την εργασία από θεολογικής πλευράς είναι ποικίλα.

Μετά από προσωπική συνέντευξη του θεολόγου Αντώνη Γούναρη¹, του πατέρα Ασημάκη Παπαγεωργίου² και του πατέρα Γεωργίου Σταθόπουλου³ ο Ιησούς έχει διδάξει πάρα πολλά στους ανθρώπους σε σχέση με την εργασία. Συγκεκριμένα ο χριστιανισμός έθεσε την εργασία σε ένα νέο πλαίσιο σε σχέση με τον αρχαίο κόσμο, απέρριψε την δουλειάς θεσμό και έθεσε την εργασία σε ένα νέο επίπεδο δημιουργίας, έκφρασης, αποστολής του ανθρώπου στην γη και βέβαια την θεώρησε ως τον κατά εξοχή τρόπο προσπορισμού για τα αναγκαία.

Ακόμα στην ερώτηση αν αναφέρεται κάτι στα Ευαγγέλια για την εργασία, μας απάντησαν πως φυσικά και τα κείμενα της Καινής Διαθήκης είναι γεμάτα με αναφορές στην εργασία π.χ. η παραβολή των ταλάντων η οποία συνδέει άμεσα τα προσόντα, τις δεξιότητες και τις ικανότητες του κάθε ανθρώπου με την καθημερινή του ενασχόληση. Επίσης υπάρχει και η κλασική αναφορά «Αυτός που δεν εργάζεται (τεμπέλης), ας μην φάει». Με αφορμή την τελευταία αναφορά στα ευαγγέλια γίνεται σαφής η διαφορά μεταξύ του άεργου και του ανέργου, ο πρώτος ως τρόπος ζωής καυτηριάζεται, ο δε

¹ Αντώνιος Γούναρης, προσωπική συνέντευξη, 15/11/2013

² Ασημάκης Παπαγεωργίου, προσωπική συνέντευξη, 15/11/2013

³ π.Γεώργιος Σταθόπουλος, προσωπική συνέντευξη, 15/11/2013

άνεργος θεωρείται κοινωνικό πρόβλημα και χρειάζεται την φροντίδα και την μέριμνα από την κοινωνία.

Επιπλέον στην ερώτηση για την γνώμη τους για το θέμα της εργασίας στην εποχή μας, μας απάντησαν ότι άνθρωπος και εργασία, όπως λέει και ο Παπανούτσος, συμπλέουν και εισχωρούν ο ένας στον άλλον. Η εργασία σφραγίζει τον άνθρωπο για παράδειγμα ο αθλητής είναι διαφορετικά ντυμένος από τον δικηγόρο. Σφραγίζει όχι μόνο εξωτερικά αλλά και εσωτερικά-πνευματικά π.χ. είναι διαφορετική η ουσία του λόγου ενός ιερέα από τον λόγο ενός οικονομολόγου ή πολιτικού. Ο Ιερέας ή εκπαιδευτικός ή ο άνθρωπος που έχει σπουδάσει ανθρωπιστικές επιστήμες, σκέφτεται, κρίνει και αποτιμά τα διάφορα γεγονότα, πάντα με κριτήριο τον άνθρωπο. Ένας τεχνοκράτης σίγουρα κρίνει με κριτήρια τεχνοκρατικά. Από την άλλη και ο άνθρωπος σφραγίζει την εργασία του. Προσφέρει σε αυτήν, εκφράζεται μέσω αυτής, δημιουργεί. Έτσι η μοναδικότητα του αποτυπώνεται στην εργασία του. Αυτό γίνεται κατανοητό στο χώρο της μουσικής, της εκπαίδευσης, της δικαιοσύνης και του αθλητισμού.

Επίσης σύμφωνα με τον πατέρα Ασημάκη Παπαγεωργίου, η εκκλησία είναι πάντα δίπλα σε μια οικογένεια, που κανένας από τα μέλη της δεν εργάζεται, με πολλούς τρόπους όπως:

A) Με το να πληρώνει κάποια πάγια έξοδα όπως το ρεύμα του σπιτικού ή το ενοίκιο.

B) Με το να τους προσφέρει σε τακτά χρονικά διαστήματα διάφορα τρόφιμα π.χ. είδη παντοπωλείου και κρεοπωλείου.

Όλα αυτά πληρώνονται από το οβολό του κάθε χριστιανού και ακόμη κι από έρανο που κάνει κάθε ενορία.

Γ) Ακόμη ο ιερέας επισκέπτεται την οικογένεια ώστε να τους στηρίζει ψυχολογικά και ηθικά.

1.3. Η Εργασία από Νομικής άποψης

Μετά από προσωπική συνέντευξη⁴ με την Δικαστικό Λειτουργό κα Καλού Άννα από την οποία πήραμε και τις περισσότερες πληροφορίες πληροφορούμαστε πως, τα δικαιώματα των εργαζομένων (μισθωτών) συνοψίζονται στα εξής:

1. Μισθός, ο οποίος αφ' ενός θα ανταποκρίνεται στην αποδιδόμενη εργασία από πλευράς του εργαζομένου και αφ' ετέρου θα εξασφαλίζει την ομαλή βιοτική, κοινωνική και πνευματική εξέλιξη του. Τα κατώτερα όρια μισθού καθορίζονται από Εθνικές Γενικές Συλλογικές Συμβάσεις Εργασίας οι οποίες είναι δεσμευτικές. Άλλωστε το σύνταγμα μας προβλέπει ίση αμοιβή για παρεχόμενη εργασία ίσης αξίας.

2. Ωράριο εργασίας, το ανώτατο όριο νομικής απασχόλησης είναι 8 ώρες την ημέρα και 48 ώρες την εβδομάδα. Υπάρχει και το συμβατικό ωράριο (με σύμβαση μεταξύ εργοδότη-εργαζομένου) το οποίο μπορεί να είναι μικρότερο αλλά ποτέ μεγαλύτερο από το νόμιμο. Προβλέπεται ο θεσμός της υπερωριακής απασχόλησης η οποία πληρώνεται ως προς το υπερπλέον και η οποία για να είναι νόμιμη πρέπει να τηρούνται ορισμένες διατυπώσεις (αναγγελία στην επιθεώρηση εργασίας- να προηγείται η έγκριση της πραγματοποίησης – να υπάρχουν έκτακτες ανάγκες, δικαίωμα είναι και τα δώρα εορτών).

3. Συνθήκες υγιεινής και ασφαλείας.

4. Λήψη αδειών με αποδοχές ήδη από την έναρξη της απασχόλησης τους σε συγκεκριμένη επιχείρηση και οι οποίες αδειες χορηγούνται από τον εργοδότη αναλογικά, με βάση το χρονικό διάστημα που απασχολήθηκε ο εργαζόμενος στον εργοδότη αυτό.

5. Ασφάλιση, η οποία είναι υποχρεωτική προκειμένου να εξασφαλιστεί η θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος και παροχών πρόνοιας .

---

⁴Προσωπική συνέντευξη, Δικαστικός Άννα Καλού, οικία 5/12/2013

6. Απεργία, με την οποία προστατεύεται ο εργαζόμενος απέναντι σε τυχόν αυθαιρεσίες του εργοδότη και αποτελεί το «όπλο» (προβλεπόμενο μάλιστα και από το Σύνταγμα) για την διαφύλαξη και προαγωγή των οικονομικών και εργασιακών συμφερόντων των εργαζομένων.

Φυσικά, δεν θα μπορούσαν να παραληφθούν και τα δικαιώματα των ανέργων, τα οποία και είναι:

1. Εγγραφή στο μητρώο ανέργων του ΟΑΕΔ ώστε να εξασφαλίσει ότι, αν διαπιστωθεί ότι πληροί τις προϋποθέσεις προς επιδότηση (αν έχει συγκεντρώσει ένα συγκριμένο αριθμό ενσήμων), θα έχει τακτική επιδότηση ανεργίας.

2. Δικαίωμα στην εργασία, δηλαδή δικαίωμα να απασχοληθεί σε θέση ανάλογη των προσόντων του. Η εργασία αποτελεί δικαίωμα αναγνωρισμένο από το Σύνταγμα μας και προστατευόμενο από το κράτος, δεδομένου ότι αποτελεί ασφαλές μέσο κοινωνικής ένταξης και προσωπικής, ηθικής και πνευματικής εξύψωσης.

3. Ευκαιρίες επιμόρφωσης ώστε να εξασφαλιστεί η ουσιαστική βελτίωση των γνώσεων και δεξιοτήτων των ανέργων με στόχο την παραγωγική επανένταξη τους στην απασχόληση.

Η κ. Καλού συνεχίζει επισημαίνοντας πως οι εργαζόμενοι είναι η ραχοκοκαλιά της κοινωνίας αφού από αυτούς εξαρτάται η πορεία ενός κράτους, η ευημερία του και κατ' επέκταση η ευημερία των πολιτών του. Θα έπρεπε επομένως να υπάρξουν νομοθετικές μεταβολές υπέρ των εργαζομένων και ειδικότερα να ληφθούν μέτρα καταπολέμησης της ανεργίας, κατοχύρωσης μισθών που θα επιτρέπει την αξιοπρεπή διαβίωση, εξασφάλιση συνθηκών υγιεινής και ασφαλείας αλλά και μέτρα προστασίας από αυθαιρεσίες εργοδοτών (αδικαιολόγητες απολύσεις, παράνομες υπερωρίες κλπ)

Τελειώνει αναφερόμενη στην οικονομική κρίση, η οποία έχει επηρεάσει σε μεγάλο βαθμό το νομικό επάγγελμα στη χώρα μας. «Ο νομικός κλάδος δέχεται τρομακτικές πιέσεις, ενώ ο ανταγωνισμός αυξάνεται συνεχώς, η γενικότερη οικονομική δραστηριότητα φθίνει με αποτέλεσμα να περιορίζεται και το εύρος των εκάστοτε παρεχόμενων υπηρεσιών. Είναι γεγονός πως σε ένα περιβάλλον ύφεσης περιορίζεται και η ανάγκη για νομικές υπηρεσίες. Επιπλέον, η συνδυαστική διαπίστωση της περικοπής των μισθών, της αύξησης των εξόδων και των οικονομικών δεδομένων αλλά και της γενικότερης ύφεσης καθιστούν από προβληματική έως ιδιαίτερος δυσχερή την πρόσβαση των απλών πολιτών στην δικαιοσύνη».

1.4 Η Εργασία από Ψυχολογικής άποψης:

Σύμφωνα με κάποιες πληροφορίες που αντλήσαμε από το διαδίκτυο διαπιστώσαμε πως φυσικά και επηρεάζεται η ψυχολογία του ανθρώπου από την μη ύπαρξη εργασίας και δεν υπάρχει καμία αμφιβολία για αυτό. Μελέτες επιβεβαιώνουν ότι η ανεργία προκαλεί ψυχολογικά φαινόμενα παρόμοια με αυτά της απώλειας. Για παράδειγμα θάνατος στην οικογένεια, διαζύγιο, τερματισμός σχέσης κλπ. Η επίπτωση στην υγεία των ανθρώπων ξεκινά από την στιγμή που νιώσουν ότι απειλείται η εργασία τους, πριν ακόμα γίνουν άνεργοι. Το άγχος και η ανασφάλεια επιδρούν αρνητικά στην υγεία. Έτσι δεν αρκεί να έχεις μια δουλειά, αλλά πρέπει να εξασφαλίζεται η ποιότητα αυτής. Όπως αναφέρει η ψυχολόγος κ. Κρυσταλλία Αρμωδόρου⁵ “Επειδή ζούμε σε μια χώρα καταναλωτική έχουμε μάθει να ζούμε σύμφωνα με την κατανάλωση. Τώρα με την κρίση ξαφνικά βρισκόμαστε στη πιο άθλια κατάσταση. Προσπαθούμε να γίνουμε όσο πιο καλλιεργημένοι γίνεται προσπαθώντας να εξασφαλίσουμε τα προς το ζην και στο τέλος παίρνουμε την μεγαλύτερη απογοήτευση καθώς μας καταπατούν τα όνειρα μας και δεν μπορούμε να εξασφαλίσουμε ένα βέβαιο μέλλον μένοντας χωρίς

⁵ Κρυσταλλία Αρμωδόρου, προσωπική συνέντευξη, 5/12/2013

εργασία.” Ο ψυχολόγος κ.Διονύσιος Τσάγκος⁶ μας πληροφόρησε πως “Σύμφωνα με όλες τις απόψεις που υπάρχουν στο χώρο της ψυχολογίας η απώλεια εργασίας σηματοδοτεί την έναρξη μιας έντονης καταθλιπτικής περιόδου. Είναι λίγοι οι άνθρωποι οι οποίοι αν και άνεργοι δεν έχουν ενεργό ψυχολογία.”

Μελέτες δείχνουν ότι υπάρχουν προβλήματα υγείας όταν τα άτομα έχουν λίγες ευκαιρίες να χρησιμοποιούν τις ικανότητές τους, δε συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων και η εργασία τους έχει υψηλές απαιτήσεις ενώ δεν είναι κατάλληλα αμειβόμενη. Το να μην έχεις τον έλεγχο της δουλειάς σου, φαίνεται ότι σχετίζεται με αυξημένο κίνδυνο για οσφυαλγίες, απουσία από την εργασία και εμφάνιση καρδιαγγειακού νοσήματος. Φαίνεται, επίσης ότι οι συγκεκριμένοι αυτοί κίνδυνοι δε σχετίζονται με τα ψυχολογικά χαρακτηριστικά του ατόμου, αλλά με το εργασιακό περιβάλλον. Όπως μας αναφέρει και η Κα.Κρυσταλλία “ Η απόδοση μας στην εργασία εξαρτάται από τη διαταραχή. Υπάρχει φοβία και πολύς είναι ο κόσμος που πέφτει σε βαθιά κατάθλιψη. Έτσι το μόνο που καταφέρνουν είναι να καταφεύγουν σε αδιέξοδο. Πλέον όλοι οι άνθρωποι είναι δακτυλοδεικτούμενοι για αυτό και εμείς σε αυτούς τους ανθρώπους πρέπει να είμαστε πιο διακριτικοί. Δυστυχώς όμως οι γύρω δε το παραδέχονται λέγοντας πως ευθύνεται αρκετά για την όλη αυτή κατάσταση το εκπαιδευτικό σύστημα. Για να λυθεί έστω και στο ελάχιστο αυτό το πρόβλημα θα πρέπει η κοινωνία να πάψει να τους ασκεί πίεση, να γίνει πιο φιλική με αυτούς και να τους αγκαλιάσει.” Ο Κ. Διονύσιος Τσάγκος μας αναφέρει “ Στις περισσότερες, αν όχι σε όλες, ψυχολογικές παθήσεις συνιστάται άδεια από την εργασία λόγω διαταραχής συγκέντρωσης, ευερεθιστικότητας, αϋπνίας τα οποία μειώνουν πολύ την αποδοτικότητα του εργαζομένου.

1.5. Η ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ ΣΤΟΝ ΕΡΓΑΣΙΑΚΟ ΧΩΡΟ

Μετά από έρευνα στο διαδίκτυο καταλήξαμε στο ότι οι πιο συχνές μορφές εκμετάλλευσης στον εργασιακό χώρο είναι:

- Η σεξουαλική παρενόχληση και
- Η παιδική εργασία

---

⁶ Διονύσιος Τσαγκός, προσωπική συνέντευξη, 5/12/2013

1.5.1 ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΠΑΡΕΝΟΧΛΗΣΗ⁷:

Έρευνα του ΚΕΝΤΡΟΥ ΕΡΕΥΝΩΝ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΙΣΟΤΗΤΑΣ (Κ.Ε.Θ.Ι.) έχει δείξει πως η σεξουαλική παρενόχληση στον εργασιακό χώρο αποτελεί σχετικά νέο όρο, ο οποίος περιγράφει ένα ιδιαίτερα σοβαρό φαινόμενο. Η αντίληψη ότι η σεξουαλικά παρενοχλητική συμπεριφορά είναι μη αποδεκτή και ανεπιθύμητη για τον αποδέκτη της, ενοχλητική και προσβλητική, συμπεριλαμβανόταν στον ορισμό εξαρχής.

Σύμφωνα με το ψήφισμα του συμβουλίου των υπουργών της Ε.Ε (1993), η σεξουαλική παρενόχληση των γυναικών στον εργασιακό χώρο αφορά στην ανεπιθύμητη συμπεριφορά σεξουαλικής φύσης ή άλλη συμπεριφορά βασιζόμενη στην διαφορά φύλου που θίγει την αξιοπρέπεια των γυναικών κατά την εργασία και η οποία εκφράζεται με λόγια ή πράξεις. Στην τελευταία σχετική οδηγία που έδωσε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (2002), υιοθετείται ο ακόλουθος ορισμός της παρενόχλησης και της σεξουαλικής παρενόχλησης στο χώρο εργασίας: «Η παρενόχληση αφορά σε οποιαδήποτε ανεπιθύμητη συμπεριφορά συνδεδεμένη με το φύλο ενός προσώπου, με σκοπό ή αποτέλεσμα την παραβίαση της αξιοπρέπειας του προσώπου αυτού και την δημιουργία εκφοβιστικού, εξευτελιστικού, ταπεινωτικού ή επιθετικού περιβάλλοντος. Η σεξουαλική παρενόχληση αφορά σε

Οποιαδήποτε μορφή ανεπιθύμητης, λεκτικής, μη λεκτικής, ή σωματικής συμπεριφοράς σεξουαλικού χαρακτήρα, με σκοπό ή αποτέλεσμα την προσβολή της αξιοπρέπειας ενός ατόμου, ιδίως με την δημιουργία εκφοβιστικού, εξευτελιστικού, ταπεινωτικού ή επιθετικού περιβάλλοντος»

Η σεξουαλική παρενόχληση διαπράττεται με την άσκηση επαναλαμβανόμενων φορτικών πιέσεων, τη διατύπωση απειλών σχετικά με τις εργασιακές συνθήκες ή τη διαμόρφωση με πρόθεση σε βάρος του θύματος δυσμενών εργασιακών συνθηκών.

Η σεξουαλική παρενόχληση καταταίνεται στον εξαναγκασμό του θύματος σε πράξη ή σε ανοχή πράξης ερωτικού περιεχομένου δηλαδή σε τέλεση ή σε ανοχή τέλεσης σεξουαλικής πράξης, σύναψη ερωτικής σχέσης, αλλά και ανοχής αγγιγμάτων.

⁷ Ανακτήθηκε στις 13/12/2013 από: http://www.kethi.gr/attachments/118_SEXOUALIKI_PARENOXLHSH_GYNAIKWN.pdf

1.5.2.ΕΡΓΑΣΙΑ ΑΝΗΛΙΚΩΝ (στις υποανάπτυκτες χώρες)⁸

Ο 19ος αιώνας σημάδεψε ιδιαίτερα την ιστορική πορεία της ανθρωπότητας γιατί, μέσα στο χρονικό του πλαίσιο, συντελέστηκε η λεγόμενη βιομηχανική επανάσταση. Στις πρώτες εποχές της βιομηχανικής επανάστασης οι οικογένειες συνεχίζουν να προσλαμβάνονται ως ενιαίες μονάδες από τους βιομηχάνους, δημιουργώντας το επαχθές φαινόμενο της παιδικής βιομηχανικής εργασίας, που σύντομα δημιουργεί προβλήματα ως αντιπαραγωγική, μη- δημοφιλής και σκληρή για τα παιδιά.

Τα σκήπτρα στην παιδική εργασία κρατά η Ασία και οι χώρες του Ειρηνικού (122,3 εκατομμύρια παιδιά) και η Αφρική (50 εκατομμύρια) ενώ το φαινόμενο έχει υποχωρήσει -αν μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε αυτόν τον όρο για τέτοια θέματα- στα 5,7 εκατομμύρια παιδιά. Στις χώρες αυτές, η παιδική εργασία είναι μέρος της καθημερινότητας. Εκατομμύρια ανήλικα παιδιά εξαναγκάζονται να εργάζονται σε διάφορες, κατά κανόνα ανθυγιεινές εργασίες.

Η παιδική εργασία στη γεωργία συμβαδίζει πολύ συχνά με μορφές δουλοπαροικίας. Οι πάμπτωχες οικογένειες των χωρικών, που είναι ακτήμονες ή έχουν ελάχιστη δική τους γη και δυσκολεύονται να επιβιώσουν, συχνά παγιδεύονται από το γαιοκτήμονα της περιοχής ή κάποιον τρίτο από τον οποίο δανείζονται κάποιο ποσό. Για να ξεπληρώσουν το χρέος τους υποχρεώνονται συνήθως να καταδικάσουν το παιδί τους να δουλεύει για λογαριασμό του εργοδότη. Η προσωπική παιδική δουλειά λόγω χρέους ανθεί σε διάφορα μέρη του πλανήτη: όχι μόνο στη νότια και νοτιοανατολική Ασία αλλά και στη Λατινική Αμερική και στην Αφρική.

---

⁸Ανακτήθηκε στις 13/12/2013 από: <http://www.iatrikathemata.gr/paidiergasia.htm>

Τα παιδιά εργάζονται συνήθως σε εξαιρετικά σκληρές συνθήκες για μεγάλες περιόδους του χρόνου και πληρώνονται ελάχιστα έως καθόλου. Είναι κλειδωμένοι στα δωμάτια για αρκετές ώρες και μερικές φορές αλυσοδεμένοι. Μερικά από τα παιδιά απάγονται και πωλούνται αργότερα ως σκλάβοι. Οι εργοδότες μπορούν να χτυπήσουν τα παιδιά, να τα σημαδέψουν με πυρακτωμένα σίδερα, να τα κρεμάσουν ανάποδα από τα δέντρα ή ακόμη και να τα αφήσουν χωρίς φαγητό. Τα παιδιά καταλήγουν να είναι στο έλεος του εργοδότη.

Ορισμένοι γονείς εμπιστεύονται τα παιδιά τους σε μεσίτες και τα ανταλλάσσουν με χρήματα. Αναπτύσσεται έτσι ένα δουλεμπόριο παιδιών με σκοπό την καταναγκαστική εργασία ή τη σεξουαλική εκμετάλλευση. Εκτιμάται ότι η εμπορία παιδιών είναι μια «επιχείρηση» με ετήσιο τζίρο ένα δισεκατομμύριο δολάρια και ότι τα θύματα φτάνουν το 1,2 εκατομμύρια παιδιά το χρόνο. Πρόκειται για ένα πραγματικά οικουμενικό πρόβλημα που συνδέει όλες τις χώρες και περιοχές του κόσμου, δημιουργώντας ένα σύνθετο πλέγμα παράνομων μετακινήσεων ανθρώπινων υπάρξεων. Και βέβαια μία από τις φοβερότερες μορφές «παιδικής εργασίας» είναι η καταναγκαστική επιστράτευση παιδιών, που εξαναγκάζονται να συμμετάσχουν σε πολεμικές συρράξεις.

1.5.3. Το φαινόμενο της παιδικής εργασίας στις αναπτυγμένες χώρες

Η παιδική εργασία είναι ευρύτερα διαδεδομένη σε ολόκληρο τον λεγόμενο Τρίτο Κόσμο. Υπολογίζεται ότι τα παιδιά κάτω των 14 ετών που εργάζονται σε ολόκληρο τον κόσμο είναι πάνω από 100 εκατομμύρια. Το Πακιστάν αποτελεί απλά την πιο κραυγαλέα περίπτωση γιατί, είναι η χώρα που έχει κάνει τα λιγότερα για την κατάργηση της παιδικής εργασίας. Ωστόσο η θλιβερή αυτή κατάσταση δεν εντοπίζεται μόνο στις τριτοκοσμικές χώρες. Ας σημειωθεί ότι τόσο το Πακιστάν, όσο και η Μεγάλη Βρετανία και ο Καναδάς, δέχονται στα στρατεύματά τους εθελοντές ακόμη και 16 ετών. Είναι γνωστό άλλωστε ότι η Μεγάλη Βρετανία χρησιμοποίησε στο παρελθόν παιδιά 16 και 17 ετών στις ένοπλες συγκρούσεις στη Βόρεια Ιρλανδία.

Μόνο στη Μεγάλη Βρετανία, σύμφωνα με τους πιο μετριοπαθείς υπολογισμούς περίπου το 25% των 11χρονων και περίπου το 66% των 14χρονων παιδιών εργάζονται, παρακολουθώντας παράλληλα και τα σχολικά του μαθήματα. Στη Μεγάλη Βρετανία η εργασία επιτρέπεται από την ηλικία των 13 ετών, ενώ στο Νότιο Λονδίνο σε εργατικές λαϊκές συνοικίες το 40% των παιδιών εργάζονται. Σύμφωνα με την έρευνα τα κέρδη της εργοδοσίας από τη χρησιμοποίηση νέων σχολικής ηλικίας ανέρχονται σε 600 εκατομμύρια λίρες. Ακόμα η Γερμανία καθώς αποτελεί ένα πολυπολιτισμικό κράτος με ιδιαίτερες πολιτικές ανακατατάξεις τα τελευταία χρόνια, αποτελεί ένα ακόμα ενδιαφέρον πεδίο μελέτης. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου της Ελλάδας, 600.000 παιδιά εργάζονται στη Γερμανία από τα οποία - σύμφωνα με τη Διεθνή Οργάνωση Εργασίας - 300.000 παιδιά είναι τουρκικής υπηκοότητας. Η Γερμανική νομοθεσία απαγορεύει την παιδική εργασία, αλλά επιτρέπει στα παιδιά ηλικίας άνω των 13 ετών να απασχολούνται σε ελαφρές εργασίες και όχι για πάνω από 2 ώρες ημερησίως. Παιδιά άνω των 13 ετών δεν υποχρεούνται να παρακολουθούν το σχολείο όταν εκπαιδεύονται σε κρατικό ή ιδιωτικό φορέα για πάνω από 35 ώρες την εβδομάδα. Ορίζει μάλιστα και τις βαριές ανθυγιεινές εργασίες οι οποίες δεν πρέπει να ασκούνται από παιδιά.

ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ: Τεράστιο είναι το πρόβλημα της προστασίας του παιδιού στη χώρα μας. Αναφορικά με τη νομική κατοχύρωση των δικαιωμάτων των εργαζομένων παιδιών, ελάχιστες φορές ισχύει. Στην συντριπτική τους πλειοψηφία, τα δικαιώματα των ανήλικων εργαζομένων ... καταπατώνται καθότι δεν εφαρμόζεται η ελληνική νομοθεσία που αφορά την απασχόληση των νέων. Το μεγαλύτερο ποσοστό των νεαρών απασχολούμενων που καταγράφηκε το 1996 (225 παιδιά ηλικίας 14 ετών και 9.210 νέοι 15-19 ετών στη Θεσσαλονίκη, 4.316 και 118.101 σε ολόκληρη τη χώρα) δεν απολαμβάνει τα εργασιακά του δικαιώματα και πέφτει θύμα εκμετάλλευσης κυρίως σε θέματα ωραρίου, συνθηκών εργασίας και ασφάλιση.

1.6 Μέθοδος έρευνας

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Προσωπικά στοιχεία

Φύλο: Άνδρας [ ] Γυναίκα [ ]

Ηλικία: 15-18 [ ] 18-30 [ ] Άνω των 30 [ ]

Μορφωτικό Επίπεδο

Μαθητής [ ] Απόφοιτος Δημοτικού [ ] Απόφοιτος γυμνασίου [ ]

Απόφοιτος Λυκείου [ ] Απόφοιτος ΤΕΙ [ ] Απόφοιτος ΑΕΙ [ ]

Κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου [ ]

Ερωτήσεις

1) Πόσο βοηθάει η εκκλησία έναν άνεργο; Πολύ [ ] Αρκετά [ ] Λίγο [ ]

Καθόλου [ ]

2) Τι είδους βοήθεια προσφέρει η εκκλησία; Υλική [ ] Πνευματική [ ]

3) Έχετε βρεθεί σε θέση να ζητήσετε βοήθεια από την εκκλησία; Ναι [ ] Όχι [ ]

4) Αν ναι, σας έχει βοηθήσει στην αντιμετώπιση του προβλήματός σας; Ναι [ ] Όχι [ ]

5) Κατά πόσο ο νόμος προστατεύει τον πολίτη; Πολύ [ ] Αρκετά [ ] Λίγο [ ]

Καθόλου [ ]

6) Σήμερα με την οικονομική κρίση είναι εύκολο για τον απλό πολίτη να απευθυνθεί σε κάποιο νομικό σύμβουλο;

Ναι [ ] Όχι [ ]

7) Επηρεάζει η ανεργία την ψυχολογία του ανθρώπου; Ναι [ ] Όχι [ ]

8) Αν ναι, κατά πόσο; Πολύ [ ] Αρκετά [ ] Λίγο [ ] Καθόλου [ ]

9) Έχει επηρεάσει την απόδοσή σας στην εργασία κάποιο οικογενειακό σας θέμα;

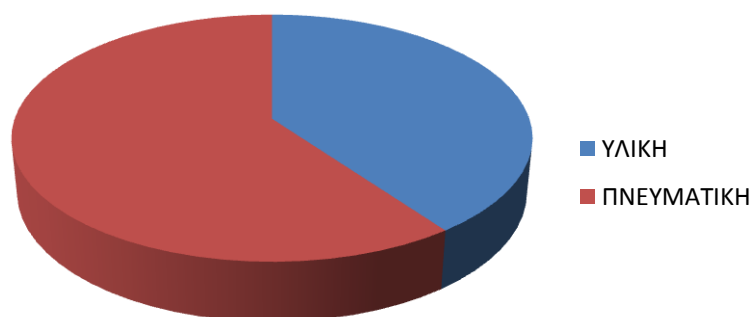
Ναι [ ] Κάποιες φορές [ ] Όχι [ ]

1.7 Αποτελέσματα έρευνας

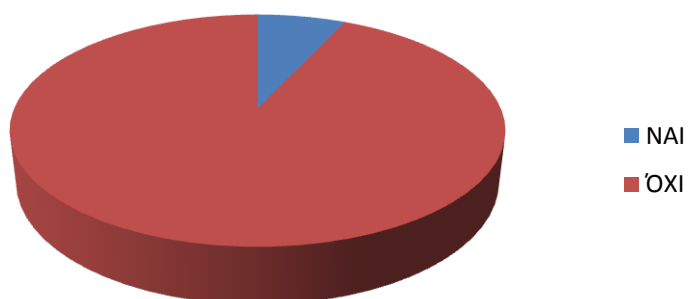
Βοήθεια εκκλησίας σε έναν άνεργο.

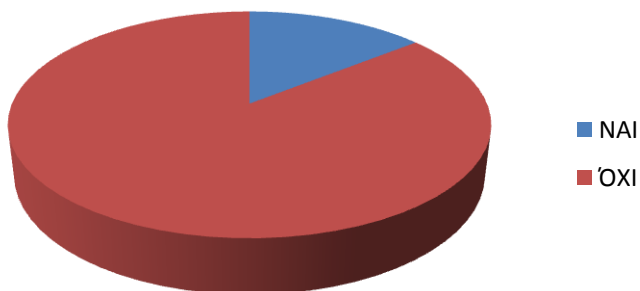
Είδος βοήθειας εκκλησίας.

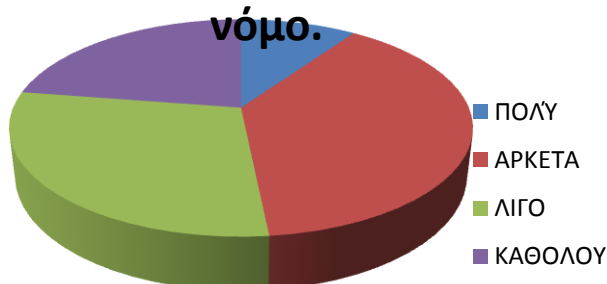
Προσωπική εμπειρία από την επαφή μας με την εκκλησία.

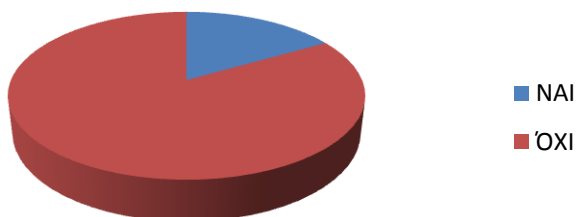
Ανταπόκριση Εκκλησίας.

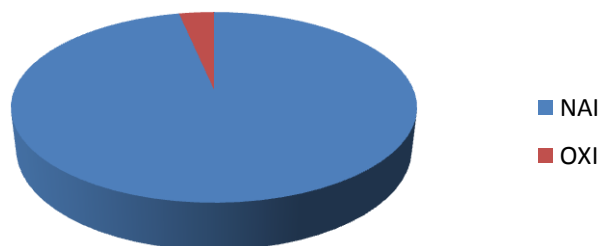
Προστασία πολίτη από το νόμο.

Είναι εύκολο για τον πολίτη να απευθυνθεί σε νομικό σύμβουλο;

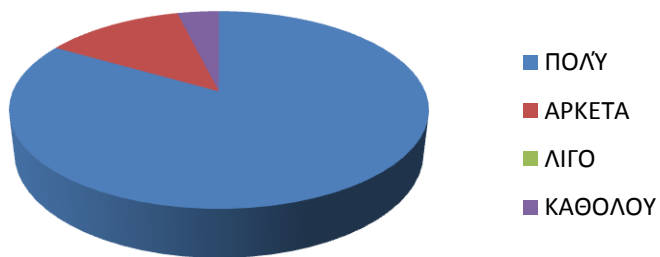

Επηρεάζει η ανεργία την ψυχολογία του ανθρώπου;

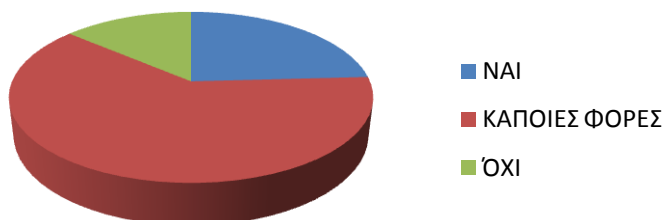

Αν ναι κατά πόσο;

Έχει επηρεάσει την αποδοσή σας στην εργασία κάποιο οικογενειακό σας θέμα;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

Το θέμα της ανεργίας

Η ΑΝΕΡΓΙΑ

Εμείς, η ομάδα τα Ψαλτήρια οι οποίοι ασχοληθήκαμε με το φαινόμενο της ανεργίας αναζητώντας πληροφορίες στο Διαδίκτυο και παίρνοντας προσωπικές συνεντεύξεις καταλήξαμε στις εξής διαπιστώσεις:

2.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

- Η ανεργία είναι η κατάσταση κατά την οποία άνθρωποι ικανοί να εργαστούν δεν βρίσκουν, παρά την θέλησή τους εργασία.

Κάθε οικονομία έχει ένα ορισμένο μέγεθος πληθυσμού. Για λόγους οικονομικής ανάλυσης ο πληθυσμός διακρίνεται σε οικονομικά ενεργό και σε οικονομικά μη ενεργό. Ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός αποτελεί το εργατικό δυναμικό της οικονομίας και περιλαμβάνει τα άτομα εκείνα τα οποία είναι ικανά προς εργασία και ταυτόχρονα θέλουν να εργαστούν. Τα άτομα εκείνα τα οποία δεν μπορούν να εργαστούν, για παράδειγμα, μικρά παιδιά, ηλικιωμένοι, ασθενείς, στρατιώτες κλπ., δεν ανήκουν στο εργατικό δυναμικό. Επίσης άτομα τα οποία μπορούν να εργαστούν, αλλά για διάφορους λόγους δε θέλουν, για παράδειγμα, τεμπέληδες, δεν ανήκουν στο εργατικό δυναμικό. Συνεπώς, τα άτομα τα οποία δεν μπορούν ή δε θέλουν να εργαστούν αποτελούν τον οικονομικά μη ενεργό πληθυσμό.

Το εργατικό δυναμικό χωρίζεται σε δυο κατηγορίες, σ' εκείνους οι οποίοι εργάζονται και ονομάζονται απασχολούμενοι και σ' εκείνους οι οποίοι δεν εργάζονται και είναι άνεργοι. Με βάση τις παραπάνω διακρίσεις μπορούμε να δώσουμε τους εξής ορισμούς:

Εργατικό δυναμικό είναι το σύνολο των ατόμων τα οποία μπορούν και θέλουν να εργαστούν. Απασχολούμενοι είναι τα άτομα τα οποία εργάζονται. Άνεργοι είναι τα άτομα τα οποία μπορούν και θέλουν να εργαστούν, αλλά δεν μπορούν να βρουν απασχόληση.

Είναι φανερό ότι το άθροισμα των απασχολουμένων και των ανέργων είναι ίσο προς το εργατικό δυναμικό.

Μέτρηση της Ανεργίας

Το μέγεθος της ανεργίας μπορεί να μετρηθεί ως απόλυτο μέγεθος, για παράδειγμα, χιλιάδες άνεργοι. Η σημασία όμως του αριθμού αυτού εξαρτάται από το μέγεθος του εργατικού δυναμικού. Γι' αυτό η ανεργία μετράται ως ποσοστό επί τοις εκατό (%) του εργατικού δυναμικού, για παράδειγμα, 8%. Συγκεκριμένα:

$$\text{Ποσοστό ανεργίας} = \frac{\text{Αριθμός ανέργων}}{\text{Εργατικό δυναμικό}} \times 100$$

Το ποσοστό της ανεργίας μπορεί να διαφέρει από περίοδο σε περίοδο, καθώς μεταβάλλεται το απόλυτο μέγεθος της ανεργίας ή του εργατικού δυναμικού ή και των δύο (αλλά με διαφορετικό ρυθμό).

2.2 ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΠΟΥ ΟΔΗΓΟΥΝ ΣΤΗΝ ΑΝΕΡΓΙΑ⁹

- Η γενικευμένη χρήση της τεχνολογίας σε όλες τις φάσεις της παραγωγής και της διακίνησης των προϊόντων, καθώς και τις παρεχόμενες υπηρεσίες
- Η ανάγκη για λεπτομερή εξειδίκευση των εργαζομένων.
- Η αδυναμία της εκπαίδευσής μας να παρακολουθεί τις ραγδαίες οικονομικές εξελίξεις που συντελούνται, να τις προβλέπει και να εναρμονίζει τα προγράμματά της με τις ανάγκες της οικονομικής ανάπτυξης της κοινωνίας μας.
- Οι στερεοτυπικές αντιλήψεις που επικρατούν για την αξία των διάφορων επαγγελμάτων.
- Η υπέρμετρη εισαγωγή ξένων προϊόντων.
- Η απασχόληση πολλών εργαζομένων σε περισσότερες από μια εργασίες.
- Η οικονομική κατάσταση που επικρατεί στην εποχή μας: μείωση αγοραστικής δύναμης των καταναλωτών, δυσανάλογες με το προσφερόμενο εργατικό επιχειρηματικές δραστηριότητες, εξαγωγή των επιχειρηματικές δραστηριοτήτων σε χώρες με ευνοϊκότερους για τους επιχειρηματίες οικονομικούς όρους κ.λπ.

Πέρα από τις θεωρητικές μας γνώσεις σύμφωνα με τις απόψεις των ατόμων που μοιράστηκαν μαζί μας τις ιδέες τους και τα βιώματα τους σχετικά με το ζήτημα της ανεργίας, το φαινόμενο οφείλεται ακόμα στην έλλειψη κρατικής οργάνωσης και στην ανικανότητα της πολιτικής ηγεσίας να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις προς το κοινωνικό σύνολο. Ποιο συγκεκριμένα, όπως μας αναφέρει η κα Πυλαρινού: «όλοι έχουμε μερίδιο ευθύνης αλλά περισσότερο από όλους τους φορείς η ευθύνη βαραίνει το κράτος». «Πιο συγκεκριμένα ήταν λάθος από την μεριά του να δημιουργήσει πολλές σχολές που ουσιαστικά είχαν το ίδιο αντικείμενο ή συναφές, με αποτέλεσμα πολλοί απ' τους πτυχιούχους να μην μπορούν ν' απορροφηθούν. Ακόμη το κράτος προβάλλει δυσκολίες σε ανθρώπους που θέλουν να κάνουν ένα δικό τους επαγγελματικό εγχείρημα, κυρίως γιατί ο μηχανισμός δεν λειτουργεί σωστά. Αυτό οφείλεται στην ύπαρξη του <του τέρατος της γραφειοκρατίας> που πρέπει άμεσα να αντιμετωπιστεί, και στην καταβολή υψηλών εισφορών στα ασφαλιστικά ταμεία και στην εφορία». Ακόμα μια αίτια του φαινομένου που αφορά αποκλειστικά την χώρα μας είναι η σύμφωνα με την άποψη της η νοοτροπία πολλών ανθρώπων να αναζητούν εργασία κυρίως στο δημόσιο τομέα. «Απ' την άλλη πλευρά οι περισσότεροι από εμάς έθεσαν ως στόχο τους να διοριστούν στο δημόσιο και παρέμειναν προσηλωμένοι σε αυτόν απορρίπτοντας κάθε άλλη ευκαιρία, με αποτέλεσμα να οδηγηθούν σε λάθος δρόμους και επικίνδυνα μονοπάτια, που αποκλίνουν απ' την αναζήτηση της δημιουργικής εργασίας με στόχο την προσφορά στο κοινωνικό σύνολο και την ηθική εξύψωση»¹⁰

⁹ Έκφραση έκθεση Β' Λυκείου (Σπιριδων Κ. Κούτρας)

¹⁰ Προσωπική συνέντευξη με την κ. Διονυσία Πυλαρινού (Αμαλιάδα, 5-01-14)

2.3 ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ¹¹

- Ο άνεργος καταδικάζεται σε ένδεια ποικίλες στερήσεις, που συχνά τον ωθούν σε συμβιβασμούς και εξαρτήσεις που προσβάλλουν την αξιοπρέπειά του . «Στις μέρες μας δεν γεννιέται κανείς φτωχός. Γίνεται. Η κοινωνία μας παρέχει φτώχεια με τον ίδιο τρόπο , όπως παράγει εμπορεύματα και πλούτο».
- Ο άνεργος δεν νιώθει την ηθική ικανοποίηση που προσφέρει η δημιουργία.
- Αντίθετα, νιώθει ενοχές , πως μειονεκτεί, πως είναι πάριας(= άνθρωπος που ζει στο κοινωνικό περιθώριο). Αυτή η αίσθηση πλημμυρίζει την ψυχή του με πίκρα, με αγανάκτηση, αλλά και με απαισιοδοξία, κατάθλιψη, άγχος και έλλειψη ενδιαφέροντος για την ζωή.
- Δεν έχει τις ευκαιρίες να ολοκληρώσει την προσωπικότητά του.
- Γίνεται θύμα κοινωνικού ρατσισμού.
- Η κοινωνία δεν αξιοποιεί τις πολύτιμες υπηρεσίες που θα μπορούσε να προσφέρει ένα σημαντικό και ζωτικό τμήμα των μελών της.
- Αύξηση της εγκληματικότητας.
- Μετανάστευση, τόσο στο εσωτερικό της χώρας (ερήμωση περιοχών) όσο και σε ξένες χώρες.

Πέρα από τις θεωρητικές μας γνώσεις, σύμφωνα με τις πεποιθήσεις των ανθρώπων που μοιράστηκαν μαζί μας τις απόψεις τους σχετικά με το φαινόμενο της ανεργίας οι επιπτώσεις της αναφορικά με το βιοτικό επίπεδο και τις καταναλωτικές συνήθειες είναι ιδιαίτερα αρνητικές. Πιο συγκεκριμένα, όπως μας αναφέρει η κ. Σωτηροπούλου: «Γενικά έχουν επέλθει πολλές αλλαγές στη ζωή μου τελευταίο διάστημα. Έχω αναγκαστεί να περιορίσω τα έξοδα μου στο ελάχιστο και αυτό βέβαια έχει επιπτώσεις στο βιοτικό μου επίπεδο (δεν πηγαίνω ταξίδια , έχω περιορίσει τις εξόδους μου καθώς επίσης και τα προσωπικά μου έξοδα)¹². Ωστόσο η συμβολή του οικογενειακού περιγυρου είναι καταλυτικής σημασίας για τις συνθήκες διαβίωσης και το επίπεδο ζωής που διάγει ο άνεργος, όπως αναφέρει η κ. Πυλαρινού: «Ευτυχώς η ανεργία δεν έχει επηρεάσει το βιοτικό μου επίπεδο, διότι είμαι παντρεμένη και ο σύζυγος μου φροντίζει για την κάλυψη των αναγκών της οικογένειάς μας ,άρα και των δικών μου»¹³.

Μια ακόμη επίπτωση της ανεργίας είναι ο κοινωνικός αποκλεισμός του ατόμου και η ψυχική του διαταραχή λόγω του αισθήματος της απομόνωσης και του κοινωνικού ρατσισμού . Πιο συγκεκριμένα όπως μας αναφέρει χαρακτηριστικά η κ. Παπαδημητρίου: «Η αδυναμία μου να εκπληρώσω τις οικονομικές μου υποχρεώσεις είχε ως αποτέλεσμα τον κοινωνικό και οικονομικό μου αποκλεισμό». Ωστόσο η άποψη αυτή έρχεται σε σύγκρουση με τα βιώματα της κ. Σωτηροπούλου και κ. Παυλοπούλου . Αυτές υποστηρίζουν : «Πολλοί φίλοι και συγγενείς αντιμετωπίζουν προβλήματα εύρεσης εργασίας και συνεπώς μπορούν να καταλάβουν και να κατανοήσουν τα επακόλουθα προβλήματα» .

Τέλος η ανεργία απομακρύνει τους νέους από τα όνειρα τους και τους στόχους τους που έχουν θέσει για την επαγγελματική του σταδιοδρομία, όπως υποστηρίζει η κ. Σωτηροπούλου: «Όταν θέτεις μακροπρόθεσμους στόχους και ιδίως όταν αφορά την επαγγελματική σταδιοδρομία πρέπει να δουλεύεις σκληρά για την εκπλήρωσή τους . Αυτό βέβαια προϋποθέτει ένα σταθερό σημείο έναρξης . Αναμφίβολα η ανεργία μας οδηγεί μακριά από τα όνειρα μας και επακόλουθα από τους στόχους μας διότι έχουμε να αντιμετωπίσουμε βασικότερα προβλήματα». Η κα Παπαδημητρίου: «το φαινόμενο της

¹¹ Έκφραση έκθεση Β Λυκείου(Υπαπαντή Ζουρούδη)

¹² Προσωπική συνέντευξη με την κ. Μαριάνθη Σωτηροπούλου(Αμαλιάδα,3-01-14)

¹³ Προσωπική συνέντευξη με την κ. Διονυσία Πυλαρινού (Αμαλιάδα, 5-01-14) Έκφραση έκθεση Β' Λυκείου (Σπυρίδων Κ. Κούτρας)

ανεργίας δρα ανασταλτικά στην πραγματοποίηση των ονείρων και των φιλοδοξιών του άτομου , καθώς το μαρτύριο της αδράνειας και της οικονομικής εξάρτησης στο οποίο το προβάλλει του στερεί την ευκαιρία να ανοίξει τα φτερά του και να ολοκληρωθεί ως προσωπικότητα»¹⁴.

2.4 ΑΝΕΡΓΙΑ: Η ΜΑΣΤΙΓΑ ΤΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ¹⁵

Η οικονομική ύφεση σε συνδυασμό με τις τεχνολογικές εξελίξεις στους τομείς της παραγωγής, της οργάνωσης των επιχειρήσεων και της διοίκησής τους είναι δύο από τις σπουδαιότερες αιτίες που συνέτειναν στη διόγκωση του προβλήματος της ανεργίας. Το πρόβλημα αυτό παρουσιάζεται οξύτερο στα κοινωνικά στρώματα που βρίσκονται σε μεταβατική κατάσταση και δεν έχουν σταθεροποιηθεί τη θέση και τη σχέση τους με τον κοινωνικό οργανισμό. Το τέλος των σπουδών για τους νέους και η αρχή της επαγγελματικής σταδιοδρομίας είναι ένα μεταβατικό στάδιο, μια εποχή αναμονής και αναζήτηση.

Αν η εποχή αυτή χαρακτηριζόταν από περισυλλογή που απαιτεί η προετοιμασία για την άσκηση ενός επαγγέλματος, θα ήταν γόνιμη και δημιουργική. Θα ήταν μια εποχή επιμόρφωσης και ουσιαστικής ενημέρωσης προκειμένου να συνειδητοποιήσουν οι νέοι τις δυσκολίες, τις απαιτήσεις και την πολυπλοκότητα του επαγγέλματος που επέλεξαν. Τα πράγματα όμως είναι εντελώς διαφορετικά.

Οι περισσότεροι νέοι αισθάνονται πως «κανείς δεν τους έχει ανάγκη», πως πρέπει να αγωνιστούν για να γίνουν αντικείμενο προσοχής και πως η προσφορά τους, το δυναμικό τους, κάθε άλλο παρά θετικό ρόλο παίζει στην αγορά εργασίας. Και τούτο είναι λογικό αφού δεν έχουν την απαιτούμενη επαγγελματική πείρα που θα τους επέτρεπε να διεκδικήσουν με αξιοπρέπεια μια θέση στην οικονομική ζωή της χώρας τους.

Έτσι, αρχίζει ο μαραθώνιος της αναζήτησης οποιασδήποτε «δουλειάς», οποιασδήποτε απασχόλησης που θα προσφέρει χρήματα και θα δώσει προσωρινές λύσεις στο μόνιμο πρόβλημα της οικονομικής ανεξαρτησίας και της δημιουργικής ένταξης στον κοινωνικό οργανισμό. Η ανεργία όμως παραμένει ως μόνιμη απειλή.

Γιατί το ζήτημα δεν είναι να «απασχοληθεί» ο νέος, αλλά να εργαστεί. Στόχος του δεν είναι να αποκτήσει το «χαρτζιλίκι» της μέρας, αλλά να βελτιώσει τις συνθήκες της ζωής του και να της δώσει τη μορφή και την ποιότητα που ο ίδιος επιδιώκει. Οι ευκαιριακές ασχολίες λειτουργούν ως διέξοδοι που μεταθέτουν το πρόβλημα χωρίς να το λύνουν. Δημιουργούν μια ψευδαίσθηση ανεξαρτησίας χωρίς όμως να αποδεσμεύουν το δημιουργικό δυναμικό που κυφορείται. Κι αν λάβουμε υπόψη μας το γεγονός ότι μέσα στο επάγγελμα ο νέος διοχετεύει τους στόχους και τα ιδανικά του, τη θέληση για πραγμάτωση της προσωπικότητάς του, καταλαβαίνουμε τι μπορεί να σημαίνει γι' αυτόν η ευκαιριακή απασχόληση, ή ακόμη, και η έλλειψή της. Τα ιδανικά όμως, ακόμη κι όταν δεν πραγματώνονται, ακόμη κι όταν οι αξίες που αυτά μεταφέρουν δε γίνονται τρόπος ζωής, δεν ξεχνιούνται, μεταστοιχειώνονται σε σκοτεινή μάζα και που βαραίνει την ψυχή μεταστρέφοντας τη δημιουργικότητα σε άρνηση, την κριτική σκέψη σε κυνισμό και την ενεργητικότητα σε παραίτηση. Είναι φυσικό λοιπόν να βλέπει ο νέος την κοινωνία με επιφύλαξη· να τη θεωρεί αποκλειστικά

¹⁴Προσωπικές συνεντεύξεις από τις κυρίες Μαριάνθη Σωτηρωπούλου και Μαργαρίτα Παυλοπούλου (3.01.14 και 31.12.13)

¹⁵ Άρης Γιαβρής, Η οργάνωση του λόγου. Συμβολή στην έκφραση – έκθεση της Γ' Λυκείου, τόμος α', ψηφιακή έκδοση 2011

υπεύθυνη μιας και του αρνείται το δικαίωμα να ρυθμίζει τη ζωή του έχοντας εξασφαλίσει, εκτός από την οικονομική ανεξαρτησία, τη δυνατότητα να νιώθει χρήσιμος για τον εαυτό του και τους άλλους.

Η ανεργία είναι η μάστιγα της νεολαίας γιατί πλήττει την αξιοπρέπειά της υπονομεύοντας τη θέληση και καταστρέφοντας τα οράματά της για έναν καλύτερο κόσμο. Είναι μάστιγα γιατί αφήνει το νέο εκτεθειμένο στις κάθε λογής «εύκολες λύσεις» που προσφέρει η κοινωνία μας ωθώντας τον στην ανευθυνότητα ή ακόμη και την εγκληματικότητα. Ας μην ξεχνάμε ότι στην αρχαία Ρώμη, την τύχη των πολιτικών πραγμάτων καθόριζε ο όχλος των ανέργων και των εξαθλιωμένων πολιτών που πουλούσαν την ψήφο τους στον άρχοντα που υποσχόταν περισσότερο στάρι και ακόμη περισσότερα θεάματα.

Η ανεργία, σε τελευταία ανάλυση, είναι μάστιγα για κάθε κοινωνία αφού μένει ανενεργό μεγάλο μέρος του νεανικού πληθυσμού το οποίο θα μπορούσε να συμβάλει όχι μόνο στην αύξηση της παραγωγικότητας αλλά και στην ανανέωση των παραγωγικών, οικονομικών και διοικητικών μηχανισμών με καινούριες ιδέες, μεθόδους και οράματα.

• **2.5 Ανεργία και ψυχολογία**¹⁶

Το φάσμα της ανεργίας απειλεί την Ευρώπη. Οι αριθμοί, ακόμα και όταν δεν ψεύδονται, είναι αμείλικτοι. Το φάσμα του 10% έχει ξεπεραστεί πλέον 400.000 επισήμως είναι οι άνεργοι στη χώρα μας, ενώ αλλού η κατάσταση είναι πολύ χειρότερη (βλέπε Ισπανία, Ιταλία).

Πίσω όμως από τις στατιστικές και τους ψυχρούς υπολογισμούς υπάρχει ένας μεγάλος αγνοούμενος : ο άνεργος και ο ψυχισμός του. Η έρευνα στον τομέα αυτό είναι εξαιρετικά ελλιπής. Όμως η γνώση της ψυχολογίας, η διεύρυνση του βιώματος του κοινωνικού αποκλεισμού στις διάφορες θιγόμενες πληθυσμιακές ομάδες (νέοι, γυναίκες, άτομα με ειδικές ανάγκες, ευκαιριακοί, χρόνια άνεργοι) θα ήταν ένα κλειδί για την κατά το δυνατόν λιγότερο τεχνικότητα και στενά οικονομική παρέμβαση.

Άνεργος δεν είναι ένα άτομο που έχει χάσει τη δουλειά του .Είναι ένα άτομο που έχει χάσει την ταυτότητά του, που δεν ξέρει τι να κάνει με το χρόνο, την οικογένειά του, τη ζωή του, τον εαυτό του. Ένας άνεργος δεν είναι κάποιος που ψάχνει για δουλειά, είναι κάποιος που ψάχνει για στηρίγματα επιβίωσης. Μαζί με τη δουλειά στο συμβολικό επίπεδο, χάνεις πολύ περισσότερα από οικονομικά αγαθά. Χάνεις την αξιοπρέπεια σου. Δεν είναι να απορεί κανείς. Αρκεί να συλλογιστούμε πόσο εργασιοκεντρική είναι η κοινωνία μας. Η εργασιακή εξειδίκευση γίνεται γενική ταξινομική μήτρα. Χωρίς κρυσταλλωμένες επαγγελματικές ιδιότητες, το άτομο δε σημαίνει τίποτα. Δεν είναι αναγνωρίσιμο, άρα δεν υπάρχει. Το « Who am I» είναι ένα αποκαλυπτικό ψυχολογικό τεστ του Κέμπερ. Το άτομο καλείται να δώσει απαντήσεις, έτσι όπως έρχονται αβίαστα στο μυαλό, στο ερώτημα «ποιός είμαι». Η επαγγελματική ιδιότητα έρχεται πρώτη . Μέσα από το επάγγελμα το άτομο κατοχυρώνει την υπαρξιακή του επιβίωση .Εύλογο είναι λοιπόν η ανεργία να επιφέρει σημαντικές ψυχικές διαταραχές.

2.6 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ¹⁷

- Προσανατολισμός των νέων σε επαγγέλματα που δεν είναι κορεσμένα.
- Μείωση του εβδομαδιαίου ωραρίου εργασίας.

¹⁶ Ανεργία και Ψυχολογία (Φωτεινή Τσαλικογλου, ψυχολογία της καθημερινής ζωής- αναρτήθηκε 4-01 14) ανακτήθηκε από http://prooptikiedu.gr/sites/default/files/EKTHESH_B_LYKEIOY_5.pdf

¹⁷ Έκφραση έκθεση Β Λυκείου (Σπυρίδων Κ. Κούτρας)

- Μείωση του ορίου ηλικίας που απαιτείται τη συνταξιοδότηση των εργαζομένων.
- Ενίσχυση με τη χορήγηση κινήτρων από το κράτος των επενδυτικών πρωτοβουλιών.
- Κατασκευή έργων υποδομής και έργων κοινής ωφέλειας από το κράτος.
- Προτίμηση των εγχώριων προϊόντων. Εξίσωση αλλοδαπών με τους ντόπιους εργαζομένους ως προς τα εργασιακά δικαιώματα και τις εργασιακές υποχρεώσεις, ώστε να εκλείψουν τα φαινόμενα της «μαύρης εργασίας» και οι εργοδότες να αναγκαστούν να επιλέγουν αυτούς που είναι καλύτεροι στη δουλειά τους, είτε είναι ντόπιοι είτε είναι ξένοι.

Ακόμη η κα Σωτηροπούλου εκθέτει την δική της άποψη για την αντιμετώπιση του φαινομένου: «Το κράτος θα μπορούσε να δημιουργήσει περισσότερες θέσεις εργασίας για τους νέους μέσω του ΟΑΕΔ , μέσω ευρωπαϊκών προγραμμάτων και να δώσει χρήματα στα Πανεπιστήμια». ¹⁸ Επίσης η κα Παυλοπούλου υπογραμμίζει «Το κράτος σε συνεργασία με κάποιους άλλους οργανισμούς και με χρηματοδοτήσεις από διάφορα προγράμματα θα μπορούσε με κάποιο τρόπο να βοηθήσει τους ανέργους». ¹⁹

2.7 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΑΣ ²⁰

- Πολιτικές που θα βοηθήσουν τον άνεργο να απαλλαγεί από το στίγμα του αποκλεισμένου ατόμου, να ανακαλύψει δημιουργικές δραστηριότητες, αλλά και να γίνει ο αποδέκτης ποιοτικών προσφορών στο θέατρο, τον κινηματογράφο ή σε συναυλίες, όπου είτε δωρεάν είτε με ένα συμβολικό ποσό θα παραμένει μέσα στον κύκλο των εν γένει δραστηριοτήτων των συνανθρώπων του.
- Πιο συγκεκριμένα το Ινστιτούτο Κοινοπολιτείας της Βρετανίας, σε συνεργασία με φιλανθρωπικό ίδρυμα ανακοίνωσε τη λειτουργία προγράμματος προς όφελος των ανέργων Λονδρέζων. Το πρόγραμμα προβλέπει την ενοικίαση χώρου στο Κένσιγκτον για όσους ανέργους θα ήθελαν να ανακαλύψουν τα δημιουργικά τους ταλέντα που στο εγγύς μέλλον θα τους βοηθήσουν να βρουν δουλειά. Ένα κτίριο, με μεγάλους εκθεσιακούς χώρους και κινηματογράφο 450 θέσεων, όπου οι άνεργοι νέοι θα αναζητούν το ταλέντο τους στη ζωγραφική, στη φωτογραφία, στο θέατρο ή στο κινηματογράφο. Η δουλειά τους θα εκτίθεται στο κοινό, αλλά και σε επιχειρηματίες που θα ήθελαν να κάνουν προσλήψεις. Υπολογίζετε ότι θα απασχοληθούν 12.000 άτομα έως το 2000.Απο αυτά , τα 2/3 θα απορροφηθούν από την αγορά εργασίας.
- Στην Ελλάδα, έγιναν προς αυτή την κατεύθυνση κάποιες δειλές προσπάθειες από το Υπουργείο Εργασίας, αλλά στη πορεία τα όνειρα έχασαν τη πυξίδα τους. Ποιος ξέρει γιατί;

¹⁸ Προσωπική συνέντευξη με την κ. Μαριάνθη Σωτηροπούλου (Αμαλιάδα,3-01-14)

¹⁹ Προσωπική συνέντευξη με την κ. Μαργαρίτα Παυλοπούλου

²⁰ Έρευνα της ελευθεροτυπίας

2.8 ΕΙΔΗ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

Υπάρχουν τέσσερα είδη ή κατηγορίες ανεργίας: η **εποχιακή ανεργία**, η **ανεργία τριβής**, η **διαρθρωτική ανεργία** και η **ανεργία λόγω ανεπαρκούς ζήτησης** (ή **κεϋνσιανή ανεργία**).

Εποχιακή ανεργία: Πολλές επιχειρήσεις, όπως, για παράδειγμα, οι αγροτικές και οι τουριστικές, παρουσιάζουν συστηματικές μεταβολές στην παραγωγική τους δραστηριότητα κατά τη διάρκεια του έτους. Οι μεταβολές της παραγωγής συνοδεύονται από αντίστοιχες μεταβολές της απασχόλησης εργατικού δυναμικού και, συνεπώς, από μεταβολές της ανεργίας. Αυτή η ανεργία ονομάζεται εποχιακή. Χαρακτηριστικό της εποχιακής ανεργίας είναι ότι επαναλαμβάνεται κάθε χρόνο και είναι προσωρινή και μικρής σχετικά διάρκειας.

Ανεργία τριβής: Ανεργία τριβής είναι εκείνη η οποία οφείλεται στην αδυναμία της αγοράς εργασίας να απορροφήσει άμεσα άνεργους, παρότι υπάρχουν κενές θέσεις εργασίας, για τις οποίες οι άνεργοι έχουν τα απαραίτητα προσόντα και επαγγελματική εξειδίκευση. Η ανεργία τριβής οφείλεται στην αδυναμία των εργατών να εντοπίζουν αμέσως τις επιχειρήσεις με τις κενές θέσεις και στην αδυναμία των επιχειρήσεων να εντοπίσουν τους άνεργους εργάτες. Επίσης μπορεί να οφείλεται στη γεωγραφική απόσταση μεταξύ της περιοχής όπου υπάρχει ανεργία και αυτής όπου υπάρχουν κενές θέσεις εργασίας. Γενικότερα οφείλεται στην έλλειψη ενός αποτελεσματικού συστήματος πληροφοριών για ύπαρξη ανέργων και επιχειρήσεων με κενές θέσεις εργασίας.

Διαρθρωτική ανεργία: Όταν σε μια οικονομία υπάρχουν άνεργοι και κενές θέσεις εργασίας, αλλά οι άνεργοι δεν μπορούν να απασχοληθούν στις υπάρχουσες κενές θέσεις, επειδή υπάρχει αναντιστοιχία ανάμεσα στα προσόντα και την ειδίκευση των ανέργων και σ' αυτά που απαιτούνται για την κάλυψη των κενών θέσεων, η ανεργία αυτή ονομάζεται διαρθρωτική. Για παράδειγμα, είναι δυνατόν σε μια οικονομία να υπάρχει ανεργία μηχανικών και έλλειψη λογιστών, ή να υπάρχει ανεργία για τους βιομηχανικούς εργάτες και έλλειψη ξενοδοχειακών υπαλλήλων. Η διαρθρωτική ανεργία οφείλεται σε τεχνολογικές μεταβολές, οι οποίες δημιουργούν νέα επαγγέλματα και αχρηστεύουν άλλα, και σε αλλαγές στη διάρθρωση της ζήτησης, οι οποίες αυξάνουν τη ζήτηση ορισμένων προϊόντων και ταυτόχρονα μειώνουν τη ζήτηση άλλων. Όπως είναι φανερό, η διαρθρωτική ανεργία δημιουργείται από τη δυσαναλογία προσφοράς και ζήτησης των διάφορων ειδικοτήσεων. Η μείωσή της απαιτεί επανεκπαίδευση των ανέργων, ώστε να αποκτήσουν τις ειδικεύσεις στις οποίες υπάρχει έλλειψη. Διαφορετικά, η διαρθρωτική ανεργία μπορεί να είναι μεγάλης διάρκειας.

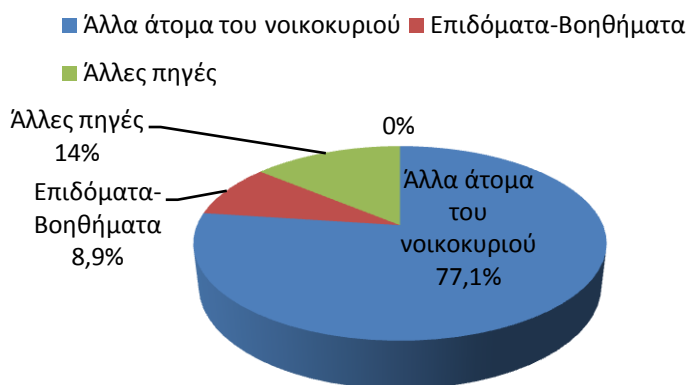
Ανεργία Ανεπαρκούς Ζήτησης: Η ανεργία λόγω ανεπαρκούς ζήτησης, ονομαζόμενη και κεϋνσιανή ανεργία, είναι εκείνη που προέρχεται από την πτώση της οικονομικής δραστηριότητας στις φάσεις της καθόδου και της ύφεσης του οικονομικού κύκλου. Πρόκειται, δηλαδή, για αδυναμία της συνολικής ζήτησης της οικονομίας να απορροφήσει τη συνολική προσφορά εργατικού δυναμικού. Η ανεργία αυτή έχει κυκλικό χαρακτήρα, δηλαδή επαναλαμβάνεται, και η διάρκεια της εξαρτάται από τη διάρκεια του οικονομικού κύκλου.

2.9 Αποτελέσματα έρευνας

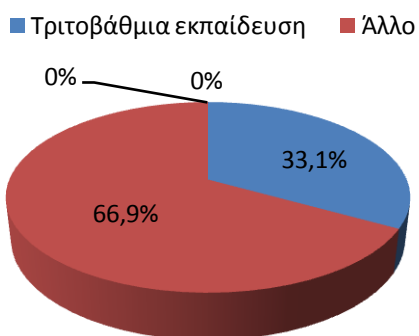
Σήμερα παρά τη σημαντική οικονομική μεγέθυνση των τελευταίων ετών, το ελληνικό μοντέλο απασχόλησης χαρακτηρίζεται από υψηλά ποσοστά ανεργίας, χαμηλό ποσοστό συμμετοχής του οικονομικά ενεργού πληθυσμού στην αγορά εργασίας και δημιουργία χαμηλής ποιότητας θέσεων εργασίας. Σύμφωνα με στοιχεία της Γ.Σ.Ε.Ε.:

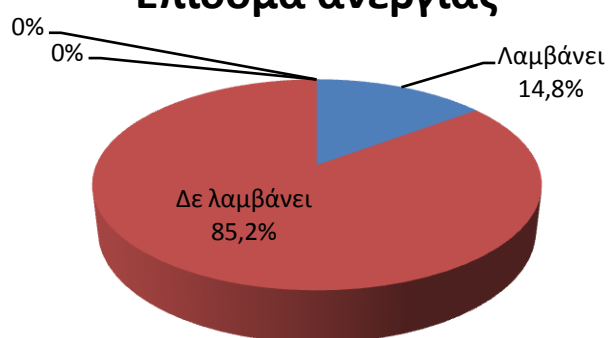
Πηγή συντήρησης

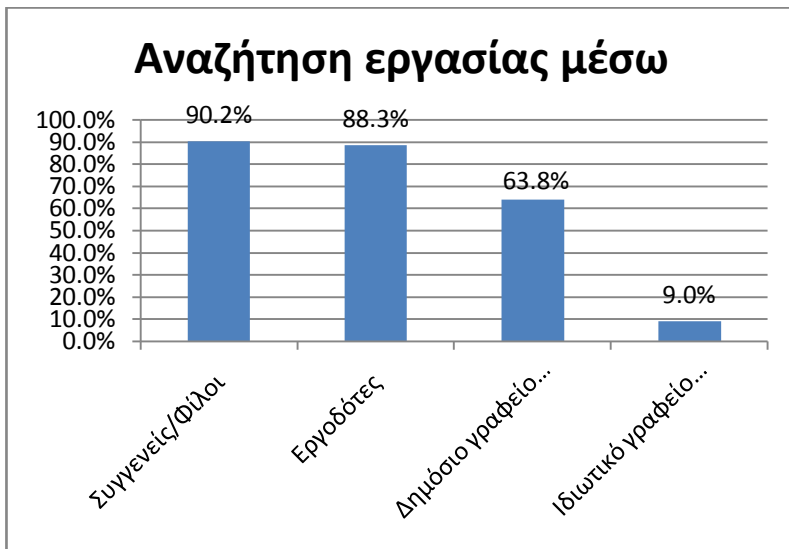

Επίπεδο μόρφωσης

Επίδομα ανεργίας

2.10 Αποτελέσματα σχολικής δημοσκόπησης

Ακόμη στην προσπάθειά μας να πετύχουμε μια πιο εμπειρισταωμένη διερεύνηση του ζητήματος της ανεργίας σε τοπικό επίπεδο και πιο συγκεκριμένα όσον αφορά στο σχολείο μας ζητήσαμε από τους συμμαθητές μας με τη συμπλήρωση του παρακάτω ερωτηματολογίου, να μας απαντήσουν σε κάποια κρίσιμα ερωτήματα και να μοιραστούν μαζί μας προσωπικές τους εμπειρίες, προκειμένου να προσδώσουμε στα γραπτά έως τώρα δεδομένα που παρουσιάστηκαν μια δόση αληθοφάνειας και πειστικότητας.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Προσωπικά στοιχεία

Φύλο: Άνδρας Γυναίκα

Μορφωτικό επίπεδο

Μαθητής Γυμνασίου Μαθητής Α Λυκείου

Μαθητής Β Λυκείου Μαθητής Γ Λυκείου

Ερωτήσεις

1. Πόσους ανέργους γνωρίζετε ; Κανένα 1-2 3-5 5 και άνω

2. Υπάρχει κάποιος/οι άνεργος/οι ...

στο οικογενειακό σας περιβάλλον στον κοινωνικό σας περίγυρο

3. Πόσο καιρό είναι άνεργος/οι; 1-2 ημέρες 1 μήνα 5-6 μήνες 1 χρόνο 'κ
άνω

4. Πιστεύετε ότι η ανεργία επηρεάζει την ψυχολογία τους ;

Καθόλου Λίγο Μέτρια Πολύ

5. Γνωρίζετε αν παρέχεται κάποια βοήθεια σε αυτά τα άτομα ;

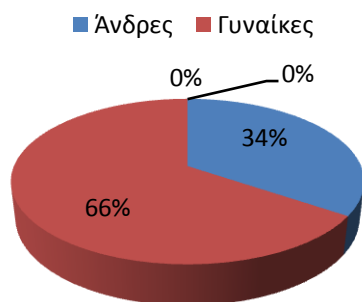
Ναι Όχι

6. Αν ναι, από ποιούς φορείς;

Οικογένεια Εκκλησία Κράτος Ιδιωτικός τομέας ΜΚΟ

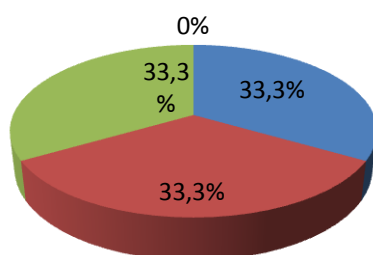

Φύλο των ερωτηθέντων

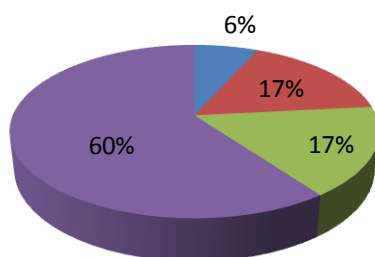
Μορφωτικό επίπεδο

■ Α' Λυκείου ■ Β' Λυκείου ■ Γ' Λυκείου

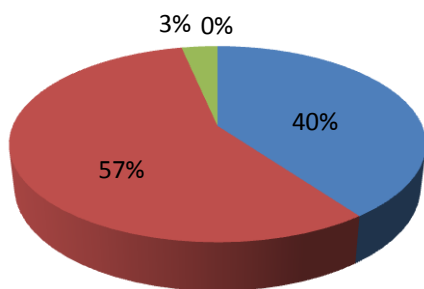
Πόσους ανέργους γνωρίζετε

■ Κανέναν ■ 1 έως 2 ■ 3 έως 5 ■ 5 και άνω

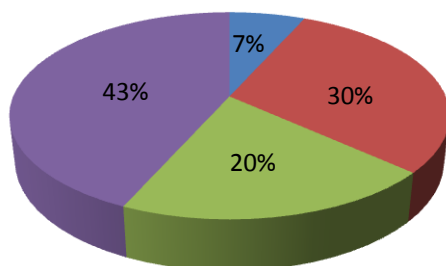
Παρουσία ανέργων

■ Οικογενειακό περιβάλλον ■ Κοινωνικός περίγυρος ■ Και στα δύο

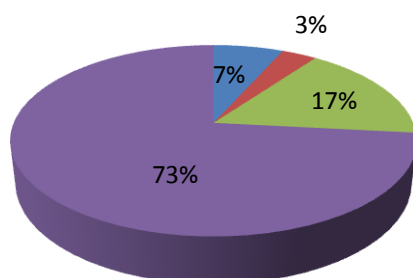
Χρόνος ανεργίας

■ 1 έως 2 ημέρες ■ 1 μήνας ■ 5 έως 6 μήνες ■ 1 χρόνος και άνω

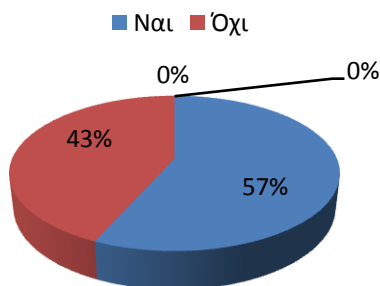

Πιστεύετε ότι η ανεργία επηρεάζει την ψυχολογία των ανέργων

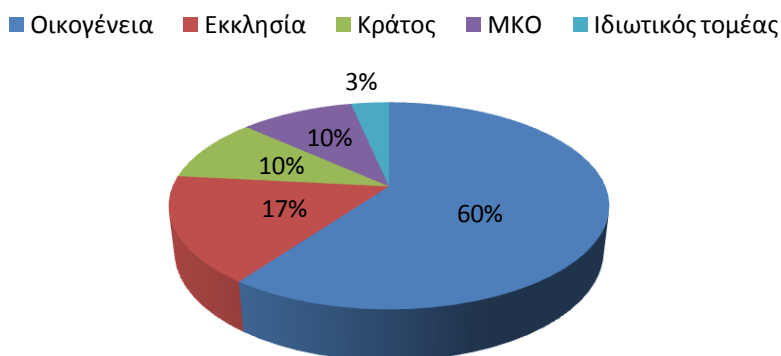
■ Καθόλου ■ Λίγο ■ Μέτρια ■ Πολύ

Παρέχεται βοήθεια σε αυτά τα άτομα

Από ποιους φορείς

Από την έρευνα αυτή προέκυψαν τα εξής συμπεράσματα:

- Η ανεργία αποτελεί παγκόσμια μάστιγα, καθώς εκτείνεται όχι μόνο σε ευρωπαϊκό αλλά και σε παγκόσμιο επίπεδο. Πιο συγκεκριμένα, όλες οι Ευρωπαϊκές χώρες έχουν υψηλά ποσοστά ανεργίας, ενώ σε παγκόσμια κλίμακα η ανεργία το 2012 άφησε 197 εκατομμύρια ανθρώπους χωρίς απασχόληση.
- Δυστυχώς, όσο και αν προσπαθούμε να ατενίζουμε το μέλλον με αισιοδοξία και να ελπίζουμε για ένα καλύτερο αύριο, οι προοπτικές για ανάκαμψη δεν είναι ιδιαίτερα ευοίωτες και η εικόνα της ανάπτυξης είναι πιο σκοτεινή από ποτέ. Καθημερινά ερχόμαστε σε επαφή με δύσκολες καταστάσεις, ακούμε για αιματηρές συμπλοκές σε διαμαρτυρίες, αυτοκτονίες και δηλώσεις παραίτησης από το στίβο της ζωής. Ωστόσο οφείλουμε να διατηρήσουμε τη ψυχραιμία μας και την αυτοκυριαρχία μας, ώστε να μην αφήσουμε αυτές τις τραυματικές εμπειρίες και οδυνηρές καταστάσεις να μας καταβάλλουν και να συγκεντρώσουμε όσο αποθέματα ψυχικού σθένους μας έχουν απομείνει για να αγωνιστούμε για ένα καλύτερο μέλλον για τις επόμενες γενιές.

- Όπως μας έχει διδάξει η εκκλησία μέσα από τα βιώματα των αγίων, η ιστορία μέσα από τη δύσκολη και μακροχρόνια πορεία των εθνών και η ζωή μέσα από τις δυσκολίες και τις αντιξοότητες πάντα υπάρχει η ελπίδα για ένα καλύτερο αύριο και για μια πιο δίκαιη και ισορροπημένη κοινωνία. Το μόνο που χρειάζεται είναι η πίστη, η αυταπάρνηση και ο συνεχής αγώνας για ένα καλύτερο μέλλον απαλλαγμένο από κοινωνικά προβλήματα όπως η ανεργία, ο ρατσισμός και ο κοινωνικός αποκλεισμός του ατόμου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

Εγκληματικότητα, όνειρα των νέων και αυτοκτονία

Ομάδα: ΤΡΕΙΣ ΚΙ Ο ΚΟΥΚΟΣ

Θέμα: Εγκληματικότητα και όνειρα των νέων

Εμείς η ομάδα «ΤΡΕΙΣ ΚΑΙ Ο ΚΟΥΚΟΣ», ασχοληθήκαμε με το παραπάνω θέμα και καταλήξαμε μετά από αναζητήσεις στο διαδίκτυο και από προσωπικές συνεντεύξεις ειδικών, στα εξής συμπεράσματα:

3.1 Εισαγωγή

Όσον αφορά το θέμα της εγκληματικότητας, η βία σήμερα παρουσιάζεται με διάφορες μορφές και εκδηλώνεται με πολλούς τρόπους (σωματική, λεκτική, συναισθηματική). Η εγκληματικότητα και κάθε μορφή εκδήλωσής της, σχετίζεται με την οικονομική κρίση που διανύει αυτήν την περίοδο η χώρα μας. Ακόμα, η μίζερη ζωή, η ανέχεια λόγω των ισχνών οικονομικών εσόδων μπορεί να ωθήσει σε κλοπές, ληστείες εις βάρος των κατοίκων της χώρας, ακόμα και σε ανθρωποκτονίες. Μεγάλες διαστάσεις παίρνουν τα περιστατικά εγκληματικών πράξεων τα οποία πηγάζουν από τις αντιφάσεις, τις αντιθέσεις της εποχής μας και κυρίως τις κοινωνικές ανισότητες. Στην εποχή μας συμβαδίζει ο πλούτος και το τεχνολογικό θαύμα μαζί με τη φτώχεια, την ανεργία, την περιθωριοποίηση, την εκμετάλλευση, τη μετανάστευση, την ξενοφοβία και το ρατσισμό. Στο σύνολο των παραμέτρων που οδηγούν στη νεανική εγκληματικότητα συγκαταλέγεται η συσσώρευση ατόμων διαφορετικής πολιτισμικής προέλευσης σε μια μεγαλούπολη.

3.2 Προσωπικές συνεντεύξεις.

«Η ανεργία κατά τη γνώμη μου, αναγκάζει τον πολίτη να οδηγηθεί σε εγκληματικές πράξεις. Όμως στην κοινωνία υπάρχει το εθιμοτυπικό δίκαιο κατά το οποίο αν πάρεις το ελάχιστο που χρειάζεσαι για να καλύψεις την ανάγκη επιβίωσης δεν θεωρείται κλοπή. Δεν μπορώ να δικαιολογήσω καμιά μορφή έγκλημα, εξαιτίας την ανεργίας ούτε βέβαια την πολιτεία που οδηγεί τον πολίτη της σε αυτή την κατάσταση. Η δημιουργικότητα και η εργασία είναι χαρίσματα με τα οποία κόσμησε ο Θεός τον άνθρωπο. Όσο απομακρύνεται ο άνθρωπος από το Θεό τόσο δημιουργεί ,μεγαλύτερες ανισότητες στην κοινωνία εγωισμός γίνεται αιτία υπέρμετρης συγκέντρωσης πλούτου από μερικούς και προκαλεί την φτωχοποίηση μεγάλης μάζας του λαού. Για την εκκλησία ο άνθρωπος δεν πρέπει να κάνει την εργασία αυτοσκοπό αλλά πρέπει μέσω της εργασίας να φανερώνει ότι είναι εικόνα του θεού. Από αυτό είναι φανερό ότι δεν γίνεται αποδεκτή καμία εγκληματική πράξη με δικαιολογία την ανεργία. Ο άνθρωπος χάνει την αξιοπρέπειά του , λόγω των ισχνών οικονομικών συνθηκών και δεν έχει πλέον ενδοιασμούς να χάσει την ανθρωπιά του. Χάνει την ταυτότητα του και λειτουργεί με τους κανόνες 'ζούγκλας', και όχι πολιτισμένου ανθρώπου. Η αύξηση της ανεργίας και έξαρση της εγκληματικότητας απειλούν ευθέως όχι μόνο την συνοχή, αλλά και την επιβίωση της κοινωνίας. Πιο συγκεκριμένα, η αύξηση της ανεργίας έχει άμεση σχέση με την αύξηση της εγκληματικότητας και συμβάλει στο να γίνεται ο άνθρωπος ζώο και όχι δημιουργική εικόνα του θεού. Με την διαδικασία της εξομολόγησης, διαπιστώνεται ότι ο άνθρωπος μετανοεί για τα λάθη του και επιδιώκει την

επανασύνδεση του με το θεό. Παρόλα αυτά οι κοινωνικές συνθήκες(ανεργία, εγκληματικότητα) πολλές φορές τον απομακρύνει από τον δρόμο της εκκλησίας». ²¹

«Η αύξηση ή όχι της εγκληματικότητας στη χώρα μας αποτελεί αντικείμενο έρευνας της εγκληματολογικής επιστήμης. Οι βεβαιωμένες αξιόποινες πράξεις που αποδοκιμάζονται από το Ποινικό Δίκαιο φαίνονται να αυξάνονται τα τελευταία χρόνια, σαν γενική τάση(το 2011 αύξηση 200-300 % σε ληστείες και κλοπές) .Τα στοιχεία του 2013 καταγράφουν μείωση στους βασικούς δείκτες της εγκληματικότητας σε όλη τη χώρα, με εξαίρεση σε υποθέσεις επαιτείας, λαθρεμπορίου, παραχάραξης νομισμάτων και άλλα. Οι αξιόποινες πράξεις από μεμονωμένους δράστες παρουσιάζεται μεν σε όλες τις κοινωνίες διαφέρουν ανάλογα όμως με τον βαθμό ανάπτυξης της κάθε κοινωνίας. Επίσης εξαρτάται από ένα σύνολο κοινωνικοοικονομικών παραγόντων που οδηγούν σε διαφορετικά επίπεδα της εγκληματικότητας από χώρα σε χώρα. Φυσικά, ο προληπτικός τρόπος αντιμετώπισης είναι ο καλύτερος, αν και η δουλειά των δικηγόρων σχετίζεται με τον κατασταλτικό.» ²²

«Η εγκληματικότητα έχει αυξηθεί ραγδαία τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα. Είναι παγκόσμιο φαινόμενο αλλά εντοπίζεται εντονότερα στις πιο φτωχές χώρες του κόσμου. Στην Ελλάδα το φαινόμενο βρίσκεται σε έξαρση λόγω της πτώσης του βιοτικού επιπέδου και της φτωχοποίησης τους. Σίγουρα η πρόληψη είναι ο πιο αποτελεσματικός τρόπος αντιμετώπισης της εγκληματικότητας και

κάθε προβλήματος γενικά. Τα οποία καταπολεμούνται με τη σωστή εκπαίδευση των νέων και την ευρύτερη παιδεία. Αλλά και ο κατασταλτικός παράγοντας είναι σημαντικός» ²³

«Υπάρχουν πολλά κρούσματα εγκληματικότητας ανεξαρτήτως ηλικίας και περιοχής. Όχι μόνο σε μεγάλα αστικά κέντρα αλλά και σε μικρές πόλεις καθώς επίσης συναντάς εγκληματικότητα σε πάρα πολλές εκδοχές» ²⁴

«Η εποχή που ζούμε έχει χαρακτηριστεί εποχή φθοράς, χρησιμοθηρίας και ωφελιμισμού. Είναι μια εποχή όπου οι αξίες και τα ιδανικά έχουν στερέψει. Οι έντονες αντιφάσεις πληθαίνουν όλο και πιο πολύ και τούτο γιατί ενώ ο τεχνολογικός πολιτισμός έχει κορυφωθεί και θα περιμέναμε να συμβαδίζει και η ποιότητα ζωής του ανθρώπου, παρατηρείται κρίση στις ανθρώπινες σχέσεις, έλλειψη επικοινωνίας και ένα καθεστώς ευδαιμονισμού να εξουσιάζει τον σύγχρονο άνθρωπο. Το κλίμα αυτό ευνοεί τα φαινόμενα βίας και εγκληματικότητας που υποτροπιάζουν, χειροτερεύουν και απλώνονται εξαιτίας της οικονομικής κρίσης που διανύει η χώρα μας το τελευταίο διάστημα. Το φαινόμενο της εγκληματικότητας έχουν απασχολήσει κοινωνιολόγους και ψυχολόγους και τα πορίσματα των ερευνών είναι ιδιαίτερα ανησυχητικά, δεδομένου ότι αυτή η άνομη συμπεριφορά είναι περισσότερο

²¹ Ασημάκης Κανελλόπουλος, θεολόγος στο 2ο Γυμνάσιο Αμαλιάδας, προσωπική συνέντευξη 15/12/2013

²² Εφη Θεοδωροπούλου, Δικηγόρος, προσωπική συνέντευξη

²³ Σωκράτης Καλύβας, Δικηγόρος, προσωπική συνέντευξη

²⁴ Χριστίνα Σφήκα, νέος, προσωπική συνέντευξη

ενδημική στους νέους. Εκφράζεται με θρασύτητες ληστείες σπιτιών, καταστημάτων, αδικαιολόγητες επιθέσεις και γρονθοκοπήματα αθώων πολιτών, καταστροφές ιδιωτικής και δημόσιας ιδιοκτησίας, κατάληψη κτιρίων. Συγχρόνως, η παιδεία έχει χάσει τον ανθρωπιστικό της χαρακτήρα και έγινε ωφελμιστική, χρησιμοθηρική. Δεν προσφέρει ηθικοπνευματική καλλιέργεια, αλλά παρέχει μόνο στείρες γνώσεις και εξυπηρετεί την εξειδίκευση και τον παρωπιδισμό. Έπαψε πλέον να μεταλαμπαδεύει αξίες και δεν προωθεί πρότυπα και ιδανικά. Δεν καλλιεργεί την κρίση, δεν οξύνει το νου και στοχεύει πια σ' έναν παραγωγικό, μονοδιάστατο άνθρωπο. Η παιδεία σήμερα χαρακτηρίζεται από πνευματική μονομέρεια, έλλειψη υψηλών στόχων και απουσία δημοκρατικών διαδικασιών. Μέσα σ' αυτό το πνεύμα που λειτουργεί η εκπαίδευση, δεν μπορεί να παράγει νέους με τα κατάλληλα ερείσματα για αντίσταση στη βία και το έγκλημα. Ακόμη να επισημάνουμε ότι η χρεοκοπία των ηθικών αξιών αποτελεί έναν από τους παράγοντες που ευνοούν τη βία και την εγκληματικότητα. Η έκλυση των ηθών, η συναισθηματική συρρίκνωση, η εκμετάλλευση, η υποκρισία, η αποβολή της ανθρωπιάς και η υιοθέτηση της αντίληψης «ο σκοπός αγιάζει τα μέσα», επηρεάζουν τον ανθρώπινο ψυχισμό και γεννούν την επιθετικότητα ως τρόπο αντίδρασης. Ο σύγχρονος άνθρωπος έγινε α-ηθικός, αμοραλιστής και χρησιμοποιεί προσωπείο αντί το πρόσωπό του. Αυτός ο τρόπος αποστεγνώνει ψυχικά τον άνθρωπο και τον οδηγεί σε αντικοινωνικές ενέργειες. Ο άνθρωπος προτού φτάσει να διαπράξει κάποια εγκληματική ενέργεια σαφώς έχει διανύσει μια περίοδο κρίσης. Αναλυτικότερα, του δημιουργείται ένα αίσθημα μειονεξίας ανυμπόμερας, καθώς αυτό το περνάει μοναχικά γιατί αυτό το εκλαμβάνει σε ένα βαθμό ως προσωπική αποτυχία. Δηλαδή το βασικό στάδιο ενός ανέργου(αν και δεν μπορούμε να κατατάξουμε αυστηρά τα στάδια αυτά)η βασική πτυχή του είναι ότι έχει χάσει την εργασία του και επομένως δεν μπορεί να αυτοσυντηρηθεί».²⁵

Συμπερασματικά, το φαινόμενο της εγκληματικότητας πλήττει τις σύγχρονη κοινωνία και αποτελεί γι αυτήν μεγάλη μάστιγα. Γι' αυτό και κάθε σύγχρονο και οργανωμένο κράτος παίρνει μέτρα αναπτύσσει δια φορές δράσεις για τη αντιμετώπιση αυτού του δυσάρεστου φαινομένου :

Για την καταπολέμησή της η πολιτεία οφείλει να θεσπίσει νομοθετικά και αστυνομικά μέτρα προστασίας του συνόλου, τα οποία όμως θα κινούνται πάντα μέσα στο πλαίσιο των συνταγματικών αρχών και δεν θα καταστρατηγούν, με κανένα πρόσχημα, κατοχυρωμένα ανθρώπινα δικαιώματα. Αναγκαία η καλλιέργεια σταθερών ηθικοπνευματικών και πολιτισμικών αξιών και η επανατοποθέτηση του ανθρώπου στην κορυφή της κλίμακας των αξιών. Καλλιέργεια ατομικής ευθύνης, δημοκρατικής κοινωνικής συνείδησης, κατάργηση απάθειας και αδιαφορίας. Συσπείρωση των πολιτών, ανάπτυξη συλλογικών κινημάτων, δράσεις. Οι όποιες λύσεις βεβαίως δεν μπορούν να εξαντλούνται μόνο στην καταστολή. Η κυριότερη και σταθερότερη αντιμετώπιση είναι η πρόληψη και η εξάλειψη των ουσιαστικών αιτίων που τα προκαλούν.

---

²⁵ Έφη Γκομόλη, ψυχολόγος-κοινωνική λειτουργός, προσωπική συνέντευξη

Στην σημερινή εποχή οποιοδήποτε νέο παιδί ερωτηθεί σχετικά με το μέλλον του προβληματίζεται και είναι απολύτως δικαιολογημένο, λόγω της φρικτής οικονομικής κατάστασης. Βέβαια όπως έλεγε κι ο διαχρονικός στοχαστής Ευάγγελος Παπανούτσος : «Εάν το επάγγελμα που θα ασκήσεις ικανοποιεί μόνο την ματαιοδοξία σου ή υπηρετεί μόνο το στενό υλικό συμφέρον σου, θα είσαι άνθρωπος αποτυχημένος και δυστυχής» έτσι, ακόμα κι αν η νεολαία πλάθει με ενθουσιασμό τα όνειρα της, κάθε δεύτερη σκέψη τα διαλύει, μια και η κοινωνία φρενάρει τα χαλινάρια της ζωής. Καθώς τα παιδιά προβάλλουν τα όνειρα τους, ενθουσιάζονται. όμως η ωμή πραγματικότητα γίνεται αίτιο ώστε να καταστραφούν τα όνειρά τους. Μέσα από προσωπικές συνεντεύξεις νέων διαπιστώνεται ότι τα όνειρα τους σχετίζονται με την προσωπική τους ζωή, εφόσον η σύγχρονη κοινωνία δεν προωθεί τις επαγγελματικές φιλοδοξίες των νέων. Αξιοσημείωτος είναι ο φόβος του νεανικού πληθυσμού, για τυχόν αποτυχία στη ζωή τους. δεν είναι έτοιμοι να δεχτούν την αποτυχία και να την μετατρέψουν σε επιτυχία. προτιμούν να παραμείνουν στη χώρα τους και να παλέψουν για ένα καλύτερο τρόπο ζωής. «προσωπικά το έχω σκεφτεί άπειρες φορές, αλλά δεν θεωρώ να μπορούσα να κάνω μια τόσο μεγάλη θυσία όπως και να αποχωριστώ ίσως και για πάντα τα αγαπημένα μου πρόσωπα φεύγοντας στο εξωτερικό. Δεν θα άντεχα να βρεθώ σε τέτοια ψυχολογική κατάσταση», όπως ανέφερε χαρακτηριστικά στην συνέντευξή της η Άντα Μαρίνου.

3.3 Κατά 43% έχουν αυξηθεί οι αυτόχειρες στην Ελλάδα από το 2007.

Σύμφωνα με μία μελέτη που έχει γίνει σε 26 χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με στατιστικά στοιχεία που βασίζονται σε δεδομένα σχεδόν τεσσάρων δεκαετιών (1970 – 2007), η ανεργία είναι άμεσα συνδεδεμένη με τις [αυτοκτονίες](#). Το συμπέρασμα αυτό, θα παρατηρήσει κανείς, είναι προφανές και απολύτως λογικό. Δεν χρειάζεται η στατιστική για να μας πει ότι όταν κάποιος άνθρωπος χάνει τη δουλειά του και βρίσκεται σε απόγνωση, αδυνατώντας να συντηρήσει την οικογένειά του ή να αποπληρώσει τα χρέη του, έρχεται αμέσως λίγο πιο κοντά στην πιθανότητα της αυτοχειρίας.²⁶

3.3.1 Με μια βαλίτσα όνειρα φεύγουν οι νέοι...

Σε μια Ελλάδα που οι μνημονικές πολιτικές κατακρεουργούν τα όνειρα και τις ελπίδες των νέων λύση είναι η μετανάστευση. Η ιστορία επαναλαμβάνεται και αυτό συμβαίνει στην περίπτωσή μας. Η διαφορά είναι ότι οι περισσότεροι μετανάστες τώρα είναι πτυχιούχοι, ίσως και με μεταπτυχιακά. Έτοιμοι όμως να εργαστούν σε οποιαδήποτε μορφή εργασίας που τους παρέχει τα ως προς το ζην.

Η ποιότητα της ζωής έχει υποβαθμιστεί και οι γονείς, τραγικές φιγούρες που προσπαθούν να εξισορροπήσουν τα έσοδα με τα έξοδα του νοικοκυριού τους. Δεν είναι γι αυτούς εύκολο να χρηματοδοτούν, συντηρούν στο άπειρο τα παιδιά τους. Η μετακίνηση στην ιστορία γινόταν πάντα από ανάγκη. Ανάγκη για ένα καλύτερο αύριο. Με μια βαλίτσα όνειρα λοιπόν οι νέοι της χώρας μας

και όχι μόνο οι νέοι επιζητούν όχι μια θέση στον ήλιο, αλλά μια θέση στο φως. Ποιος, όμως, ξέρει τι τους περιμένει και εκεί; Πουθενά δεν υπάρχει στρωμένο έδαφος. Η μετανάστευση εξάλλου από μόνη της είναι μια ψυχοφθόρα διαδικασία. Απόρριψη νιώθουν όσοι φεύγουν. Μια απόρριψη από την ίδια τους τη χώρα, τη γενέτειρά τους. Είναι βαρύ το πλήγμα αυτής της απώλειας και θα τους κυνηγάει μια ζωή. Σε συνδυασμό με την ανασφάλεια χτυπάει κόκκινο η ψυχολογία του ατόμου.

Και, όμως, μέσα στο καταθλιπτικό σκηνικό της σύγχρονης πραγματικότητας φαντάζει η ιδανική λύση, η τελευταία ίσως ελπίδα. Ένας λόγος ύπαρξης. Η απαγκίστρωση του νέου από τα πλοκάμια του εξολοθρευτικού, πλέον, κοινωνικού συστήματος. Η φυγή και η μετανάστευση, ίσως, είναι ικανές να αποτρέψουν τον αφανισμό του, τον αφανισμό ως προσωπικότητα, ως ατομικότητα, την εξαφάνιση της αξιοπρέπειάς του. Η μη απορρόφηση νέου εργατικού δυναμικού, ο αποκλεισμός από θέσεις εργασίας, η συνεχής μείωση των επιδομάτων ανεργίας, φράζει τους δρόμους της δημιουργίας, της ελπίδας, φράζει την ίδια τη ζωή τους, το εγώ τους, την ψυχή τους. Η μόνη τους σκέψη είναι, λοιπόν, όχι πώς θα επιβιώσουν σε ένα οικονομικά και κατ' επέκταση κοινωνικά αρρωστημένο περιβάλλον, αλλά πώς θα ξεφύγουν από αυτό.

Ζουν σε μια χώρα που τους πρόδωσε, που τα μέτρα λιτότητας δεν έχουν τελειωμό, νιώθουν εγκλωβισμένοι σε ένα περιβάλλον χωρίς προοπτική, συνεπώς η φυγή είναι και η σωτήρια λύση για αυτούς. Και αν η ξενιτιά πληγώνει είναι η μόνη λύση. Γιατί ξενιτιά δεν είναι να φεύγεις για ένα καλύτερο αύριο, ξενιτιά είναι να μένεις και να νιώθεις ξένος και κοινωνικά αποκλεισμένος. Να μένεις και να ξέρεις πως δεν υπάρχει αύριο!

Αναγκαίο κακό, λοιπόν, η μετανάστευση. Η έξαρση που είχε το μεταναστευτικό φαινόμενο στις δεκαετίες του '50, του '60 και '70 δε θα αργήσει να έρθει. Θα εξάγουμε επιστήμονες, γιατί ο μη σωστός σχεδιασμός της Παιδείας δεν διευκολύνει την απορρόφηση. Σε ένα σωστό σχεδιασμό της εκπαιδευτικής πολιτικής γίνεται πρώτα μια κοινωνική έρευνα, καταγραφή των αναγκών της κοινωνίας στα εκάστοτε επαγγέλματα, σχεδιασμός υλοποίησης και μετά έλεγχος για διαπίστωση και διόρθωση τυχόν λαθών.

Πώς, λοιπόν, να απορροφηθούν οι χιλιάδες επιστήμονες αν ο αριθμός τους ξεπερνά τις πραγματικές ανάγκες της κοινωνίας; Είναι επακόλουθο τότε να γίνεται διάχυση των ειδικοτήτων σε άσχετους κλάδους, διαφορετικό με το αντικείμενο των σπουδών. Είναι λογικό ο φιλόλογος να εργάζεται ως ταξιτζής και ο δάσκαλος σε σούπερ μάρκετ. Όλα είναι λογικά στην κοινωνία της παράνοιας που τα αφήνει όλα στην τύχη.

Αυτοί που μελέτησαν προσεκτικά τον τρόπο διακυβέρνησης των ανθρώπων, πρέπει να έχουν πεισθεί πως η τύχη των εθνών εξαρτάται από την εκπαίδευση των νέων, έτσι τουλάχιστον είχε πει κάποτε ο Αριστοτέλης και, φυσικά, ισχύει. Και στο σημείο αυτό να προσθέσω και την αρμονική ενσωμάτωση των νέων στην αγορά εργασίας, την αίσθηση ότι υπάρχει προοπτική ανεύρεσης

εργασίας, την έμπρακτη στήριξή τους σε περιπτώσεις ανεργίας, αλλά πρώτα από όλα την ορθή επαγγελματική τους κατεύθυνση.

Δυστυχώς, όμως, το μόνο που γίνεται είναι να συρρικνώνεται σταδιακά η παραγωγική βάση. Το κοινωνικό οικοδόμημα στηρίζεται στην παραγωγική βάση, στην οικονομία. Αν αυτά ταλανίζονται η κοινωνία κινδυνεύει με κατάρρευση.

Τι σημασία, λοιπόν, έχει η πληθώρα των επιστημόνων που παράγουμε αν φτάνουμε στο σημείο να τους εξάγουμε; Τι σημασία έχει αν οι νέοι αποκτούν γνώσεις αν δεν δύναται να τις εφαρμόσουν, να τις χρησιμοποιήσουν στην πράξη; Γνώση που δε χρησιμοποιείται είναι στείρα γνώση. Παράγουμε επιστημονικό προσωπικό και το εξάγουμε εφόσον είναι αδύνατο να χρησιμοποιηθεί στο εσωτερικό της χώρας μας. Εξάγουμε μυαλά εφόσον δεν υπάρχει συνδυασμός εισακτέων στα Πανεπιστήμια με τις πραγματικές ανάγκες της κοινωνίας.

Όμως, οι νέοι δε φεύγουν γιατί δεν έχουν δουλειά, δε φεύγουν γιατί δεν μπορούν να πληρώσουν τα δυσβάστακτα χaráτσια και τους φόρους, δε φεύγουν γιατί δεν έχουν ποιότητα στη ζωή τους, δε φεύγουν γιατί απειλείται η αξιοπρέπεια τους. Δε φεύγουν για το σήμερα φεύγουν για το αύριο. Φεύγουν γιατί έχει σβήσει η ελπίδα! Με τη φυγή των νέων ανθρώπων οδηγούμαστε με μαθηματική ακρίβεια σε εθνική συρρίκνωση.

Η Ελλάδα θα γίνει χώρα μεταναστών, μειονοτήτων, ηλικιωμένων ατόμων. Έχουμε τα όπλα να παλέψουμε την μάλιστα της ανεργίας που πλήττει τη νεολαία μας. Έχουμε τα όπλα να παλέψουμε την κρίση, δεν τα χρησιμοποιούμε όμως.

Το επιστημονικό προσωπικό, ο αγροτικός τομέας και ο τουρισμός είναι οι μοχλοί ανάπτυξης της οικονομίας μας. Ποιος, όμως, θα κινήσει το μοχλό αυτό; Εφόσον τον νέο τον θέλουμε δούλο του συστήματος, ενώ αυτός είναι εκείνος που πρέπει να κινήσει το μοχλό της δημιουργίας. Η κινητήριος δύναμη είναι η νέα γενιά. Με τη σοφία των παλιών και με τη καινούρια γνώση και ορμή των νέων μπορούμε να αλλάξουμε πλεύση, να αυξήσουμε ταχύτητα και να βγούμε από το τέλμα και το αδιέξοδο. Οι νέοι θα μείνουν στην Ελλάδα αν τους δώσουν φώς, λόγο να υπάρχουν στη χώρα που γεννήθηκαν. Να φυτρώσει η ελπίδα που τόσο επιζητούν μέσα τους από πράξεις και όχι από λόγια που μένουν στα χαρτιά!

Ας αναλάβουμε, λοιπόν, ο καθένας τις ευθύνες που του αναλογούν, αλλιώς είμαστε άξιοι της μοίρας μας. Οι επιπτώσεις του μεταναστευτικού κύματος των νέων στις μέρες μας θα είναι ασύλληπτες. Δεν είμαστε έρμαια της μοίρας μας, εμείς την ορίζουμε όπως και την καταστροφή μας. Ελλάδα μη διώχνεις τα παιδιά σου. Μη σκοτώνεις το μέλλον σου! Επιβάλλεται να κλείσουμε εγκαίρως την πληγή της μετανάστευσης νέων. Αυτή η πληγή αν δεν επουλωθεί θα αποβεί μοιραία ακόμα και για την ίδια την ύπαρξη του ελληνικού έθνους!

3.4 Ενδεικτικά αποτελέσματα έρευνας:

Το ερωτηματολόγιο που δόθηκε, μέσα στα πλαίσια της ερευνητικής εργασίας μας, στους μαθητές απάντησαν περίπου 20 κορίτσια και 8 αγόρια. Στην πρώτη ερώτηση για το αν έχουν όνειρα για το μέλλον απάντησαν σαφώς όλα ναι. Στην δεύτερη ερώτηση που αφορούσε την πραγματοποίηση των ονείρων τους, η πλειοψηφία πιστεύει ότι είναι εφικτό να τα πραγματοποιήσουν. Ποιο συγκεκριμένα 13 μαθητές απάντησαν ναι, 3 απάντησαν όχι ενώ 12 απ αυτούς δεν είναι σίγουροι. Στην συνέχεια στην τρίτη ερώτηση, αν είναι έτοιμοι να δεχτούν όποια αποτυχία, φαίνεται πως δεν είναι. Αναλυτικότερα, 10 μαθητές νιώθουν έτοιμοι ενώ οι υπόλοιποι δεν μπορούν να την αντιμετωπίσουν. Στην τέταρτη ερώτηση, αν η οικονομική δυσχέρεια που διανύει αυτή την περίοδο η χώρα μας επηρεάζει τα όνειρα τους, οι περισσότεροι απ' αυτούς πιστεύουν πως επηρεάζει. Ακόμα, στην πέμπτη ερώτηση αν τα πρότυπα που προβάλλουν τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης επηρεάζουν τα

όνειρα τους, φαίνεται πως ναι, 21 μαθητές νιώθουν πως επηρεάζονται, ενώ οι υπόλοιποι 7 δεν επηρεάζονται. Στα πλαίσια της έκτης ερώτησης φάνηκε πως τα όνειρα των νέων αφορούν περισσότερο την προσωπική τους ζωή, παρά την επαγγελματική. Στην έβδομη ερώτηση αν νιώθουν να ασκείται καταπίεση από τον κοινωνικό περίγυρο η ακόμα και από τους δικούς τους, 4 μαθητές απάντησαν ναι, 5 όχι ενώ 19 άτομα νιώθουν ότι τους ασκείται πίεση μερικές φορές. Στην όγδοη ερώτηση, αν θα μπορούσαν να θυσιάσουν πράγματα από την προσωπική τους ζωή προκειμένου να πετύχουν κάποιο στόχο τους, οι περισσότεροι απάντησαν ναι, ενώ λίγοι απ' αυτούς δεν ξέρουν τι θα έκαναν. Στην ένατη που αφορούσε την καταφυγή τους στην εκκλησία σε περιπτώσεις απελπισίας, οι περισσότεροι μαθητές πηγαίνουν συχνά, ενώ λίγοι είναι αυτοί που θεωρούν το μυστήριο της εξομολόγησης ως μοναδικό μέσο επίλυσης των προβλημάτων τους. Στηνδέκατη ερώτηση που κλήθηκαν να απαντήσουν οι μαθητές, φάνηκε πως πιστεύουν η κοινωνία να αποδοκιμάζει τα όνειρα τους. Στην ενδέκατη ερώτηση που τους δόθηκε, για το αν η αγάπη που νιώθουν για το επάγγελμα που θα ασκήσουν βοηθάει στο να αποδώσουν καλύτερα, 20 απάντησαν ναι ενώ οι υπόλοιποι δεν πιστεύουν κάτι τέτοιο. Τέλος, μετά από την ερώτηση που τους έθετε το ερώτημα «Η επιλογή του επαγγέλματος γίνεται από επιθυμία προς αυτό το επάγγελμα η μόνο και μόνο έχοντας φόβο για το μέλλον», σχεδόν όλοι απάντησαν πως γίνεται με βάση την επιθυμία τους πλέον. Αξιοσημείωτη είναι και η συμβολή του σχολείου στην απόφαση του επαγγέλματος που θα ακολουθήσουν.

Όπως αντιλαμβανόμαστε, η κρίσιμη περίοδος ενός ανθρώπου, η εφηβεία, αποτελεί την πιο δημιουργική περίοδο της ζωής μας. Αποτελείται από όνειρα και φαντασία. Τόσα όνειρα που ξεσηκώνουν τους νέους για να προλάβουν να τα πραγματοποιήσουν. Παρόλα αυτά η κατάσταση που επικρατεί αυτή τη στιγμή στη χώρα μας, επαναφέρει τους νέους στην ωμή πραγματικότητα, εκεί που τα όνειρα δεν έχουν θέση...

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

Συνταξιοδότηση και Παράνομες Συντάξεις

Εμείς η ομάδα Μέλισσες, Νίκη Παπανικολάου, Σωτηρία, Παπασταύρου, Μαρία Παρασκευοπούλου, Μπριγκίλντα Σκίλα και Κωνσταντίνα Πολυδώρου, οι οποίοι ασχοληθήκαμε με το θέμα της συνταξιοδότησης:

- Παίρνοντας προσωπικές συνεντεύξεις και
- Αναζητώντας πληροφορίες στο διαδίκτυο

Καταλήξαμε στις εξής διαπιστώσεις :

4.1. ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΣΥΝΤΑΞΗ

ΟΡΙΣΜΟΣ:²⁷

Η σύνταξη είναι το μηνιαίο χρηματικό ποσό που καταβάλλεται ισόβια σε κάποιον που έπαυσε να εργάζεται για λόγους ηλικίας ή υγείας ή στα προστατευόμενα μέλη του εργαζομένου. Είναι η κατάσταση στην οποία βρίσκεται ένας εργαζόμενος όταν σταματήσει να εργάζεται και αντί για μισθό παίρνει σύνταξη.

Σύνταξη δικαιούνται :

- 1). Οι ανασφάλιστοι και όσοι έχουν πραγματοποιήσει λιγότερες από 4.500 ημέρες ή δεκαπέντε (15) έτη ασφάλισης σε ασφαλιστικούς οργανισμούς κύριας ασφάλισης ή το Δημόσιο, εφόσον πληρούν αθροιστικά τα παρακάτω κριτήρια:
  - 1.1) Έχουν συμπληρώσει το 65ο έτος της ηλικίας τους.
  - 1.2) Το ατομικό και το οικογενειακό τους εισόδημα, από οποιαδήποτε πηγή, κατά το προηγούμενο οικονομικό έτος, δεν υπερβαίνουν το ποσό των πέντε χιλιάδων σαράντα (5.040) ευρώ και δέκα χιλιάδων ογδόντα (10.080) ευρώ αντίστοιχα. Τα ανωτέρω ποσά ανακαθορίζονται κατά το ποσοστό αναπροσαρμογής της βασικής της σύνταξης.
  - 1.3) Διαμένουν μόνιμα στην Ελλάδα για τουλάχιστον δεκαπέντε (15) έτη, μεταξύ του 15ου και του 65ου έτους της ηλικίας τους. Η μόνιμη διαμονή αποδεικνύεται με τη διαδικασία που προβλέπεται για τη χορήγηση άδειας διαμονής στους πολίτες τρίτων Χωρών.

---

²⁷ Ανακτήθηκε από: http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/search.html?lq=%CF%83%CF%85%CE%BD%CF%84%CE%B1%CE%BE&dq

4.2. Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Διανύουμε μια δύσκολη εποχή. Η διεθνής κοινότητα αντιμετωπίζει σήμερα την πιο μεγάλη οικονομική κρίση της μεταπολεμικής περιόδου. Ο πληθωρισμός της ευρωζώνης υπερδιπλασιάστηκε. Η ακρίβεια εξελίχθηκε σε μείζον κοινωνικό πρόβλημα για όλες τις χώρες. Η ανεργία απειλεί σοβαρά τις κοινωνίες. Οι ρυθμοί ανάπτυξης της Ε.Ε. έπεσαν στο μισό. Η χρηματοοικονομική κρίση έφτασε στην καρδιά της Ευρώπης και χρηματοοικονομικοί οργανισμοί κλονίζονται. Κάποιοι έχασαν κάθε επαφή με τη διεθνή πραγματικότητα και ισχυρίζονται ότι για όλα φταίει η Ελληνική Κυβέρνηση. Η οικονομία δεν αποτελεί μεμονωμένη υπόθεση. Είναι συνδεδεμένη με την πολιτική, με την ανθρώπινη φύση και με το τι θεωρείται ορθή συμπεριφορά. Σήμερα, η τρέχουσα οικονομική κρίση ξεπερνά τα διαθέσιμα μέσα και δύσκολα μπορεί να υπάρξει λύση από τις αγορές και από το κράτος ξεχωριστά. Τα πραγματικά όμως προβλήματα της κρίσης τα οποία επεκτάθηκαν και στο σύνολο των πολιτών, είναι η άνοδος των επιτοκίων, η δύσκολη λήψη δανείων καθώς και οι περικοπές των συντάξεων. Η ελληνική οικονομία, πρώτη φορά μετά από δεκαέξι χρόνια, βρίσκεται παγιδευμένη ανάμεσα στην οικονομική ύφεση και τη δημοσιονομική κατάρρευση.²⁸

---

²⁸ Ανακτήθηκε από:

http://el.wikibooks.org/wiki/%CE%9F%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CE%BA%CF%81%CE%AF%CF%83%CE%B7._%CE%91%CE%B9%CF%84%CE%AF%CE%B5%CF%82_%CE%BA%CE%B1%CE%B9_%CE%B1%CF%80%CE%BF%CF%84%CE%B5%CE%BB%CE%AD%CF%83%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1#.CE.97_.CF.80.CE.B5.CF.81.CE.AF.CF.80.CF.84.CF.89.CF

Ειδικότερα, όσον αφορά τους συνταξιούχους οι περικοπές των συντάξεων έχουν επιφέρει πολλές αλλαγές στον τρόπο ζωής τους. Πιο συγκεκριμένα:

- Ο συνταξιούχος καταδικάζεται σε ένδεια και ποικίλες στερήσεις που συχνά τον ωθούν σε συμβιβασμούς και εξαρτήσεις που προσβάλουν την αξιοπρέπεια του
- Ο συνταξιούχος δεν νιώθει την ηθική ικανοποίηση που προσφέρει η δημιουργία
- Αντίθετα νιώθει ενοχές πως μειονεκτεί πως είναι ένας άνθρωπος που ζει στο κοινωνικό περιθώριο. Αυτή η αίσθηση πλημμυρίζει την ψυχή του με πίκρα, με αγανάκτηση, αλλά και με απαισιοδοξία, κατάθλιψη, άγχος και έλλειψη ενδιαφέροντος για την ζωή
- Η κοινωνία δεν αξιοποιεί τις πολύτιμες υπηρεσίες που θα μπορούσε να προσφέρει ένα σημαντικό και ζωτικό τμήμα των μελών της.²⁹

Σύμφωνα με τις πεποιθήσεις των ανθρώπων που μοιράστηκαν μαζί μας τα προσωπικά τους βιώματα σχετικά με το μηνιαίο χρηματικό ποσό που τους καταβάλλετε, οι επιπτώσεις είναι ιδιαίτερα αρνητικές. Πιο συγκεκριμένα στην ερώτηση «Είστε ευχαριστημένος από τη σύνταξη που παίρνετε;», ο κ. Κώστας Παπαδάκης³⁰ μας αναφέρει « Νομίζω πως κανένας συνταξιούχος στην εποχή που ζούμε δεν είναι ευχαριστημένος από τη σύνταξη που παίρνει. Τα χρήματα που παίρνω δεν μου αρκούν για να καλύψω τις βασικές μου ανάγκες.» Την ίδια απάντηση μας έδωσαν επίσης και οι κυρίες Παναγιώτα Παπασταύρου³¹, Ειρήνη Πυλαρινού³² καθώς και οι κύριοι Στέφανος Μαρκόπουλος³³ και Νίκος Ρέντεσης³⁴. Αντίθετα η κα Κωνσταντίνα Μαρκοπούλου³⁵ η οποία παίρνει αναπηρική σύνταξη λόγω εργατικού ατυχήματος δήλωσε αρκετά ευχαριστημένη «Ναι, η σύνταξη που παίρνω είναι αρκετά υψηλή και είμαι πολύ ικανοποιημένη».

Επιπλέον στην ερώτηση «Είστε ευχαριστημένος από τις παροχές που σας διαθέτει η ασφάλεια σας;» κάποιιοι δήλωσαν αρκετά ικανοποιημένοι ενώ κάποιιοι άλλοι όχι. Ειδικότερα, η κα Γεωργία Δαρρα³⁶, ο κ. Γεώργιος Μαρκόπουλος³⁷ και ο κ. Κώστας Παπαδάκης³⁸ μας αναφέρουν «Ναι, καθώς μου καλύπτει ένα μέρος των εξόδων μου για ιατροφαρμακευτική περίθαλψη». Ωστόσο ο κ. Διονύσιος

²⁹ Έκφραση έκθεση Β΄ λυκείου(Υπαπαντή Ζουρούδη)

³⁰ Προσωπική συνέντευξη από κ. Κώστα Παπαδάκη(Κρήτη 4.01.14)

³¹ Προσωπική συνέντευξη από κα. Παναγιώτα Παπασταύρου (Αμαλιάδα 22.12.13)

³² Προσωπική συνέντευξη από κα. Ειρήνη Πυλαρινού (Αμαλιάδα 12.12.13)

³³ Προσωπική συνέντευξη από κ. Στέφανο Μαρκόπουλο(Καρδαμάς 09.12.13)

³⁴ Προσωπική συνέντευξη από κ Νίκο Ρέντεση(Αμαλιάδα 18.12.13)

³⁵ Προσωπική συνέντευξη από κα Κωνσταντίνα Μαρκοπούλου(Γεράκι 02.01.14)

³⁶ Προσωπική συνέντευξη από κα Γεωργία Δάρρα(Γεράκι 20.12.13)

³⁷ Προσωπική συνέντευξη από κ. Γεώργιο Μαρκόπουλο(Γεράκι 20.12.13)

³⁸ Προσωπική συνέντευξη από κ. Κώστα Παπαδάκη(Κρήτη 4.01.14)

Παναγιωτόπουλος μας είπε «Όχι, γιατί πολλές ιατρικές εξετάσεις αναγκάζομαι να τις πληρώνω κάτι το οποίο δεν ήμουν υπόχρεος να κάνω πριν».

4.3. Η ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ Η ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΑΤΟΜΟΥ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗ

Με τη συνταξιοδότηση αλλάζει ο κοινωνικός ρόλος του ατόμου, δεν έχει απασχόληση καθημερινή, γεγονός το οποίο μπορεί να το επηρεάσει στην κοινωνική του ζωή αλλά και στην ψυχολογική του προσαρμογή. Η σημασία της ένταξης του σε κοινωνικές ομάδες αποδεικνύεται καθημερινά εφόσον αποτελεί βασικό θέμα συζήτησης και προβληματισμού για το άτομο. Επηρεάζει την συναισθηματική του κατάσταση, την αντίληψη του Εαυτού του, την εκτίμηση που λαμβάνει από τους γύρω του. Δεν είναι καθόλου τυχαίες οι ψυχολογικές συνέπειες που μπορεί να προκαλέσει στο άτομο η συνταξιοδότηση. Πολύ συχνά το άτομο εμφανίζει ψυχοσωματικά προβλήματα, αισθάνεται πως έχει χάσει τον έλεγχο της ζωής του, η αυτοπεποίθησή του καταρρακώνεται και βιώνει συναισθήματα που μπορούν να οδηγήσουν σε καταθλιπτικές συμπεριφορές όπως πικρία, θυμό και απογοήτευση.

Πιο συγκεκριμένα στην ερώτηση «Αφού πήρατε τη σύνταξη συνεχίσατε να εργάζεστε;» ο κ. Διονύσιος Παναγιωτόπουλος³⁹ δήλωσε «Ασχολούμαι περιστασιακά με γεωργικές εργασίες» Η κ. Παναγιώτα Παπασταύρου⁴⁰ μας είπε «Ναι, συνέχισα να εργάζομαι ως αγρότισσα» καθώς και η κ. Ειρήνη Πυλαρινού⁴¹ μας ανέφερε «Παραμένω ακόμα δραστήρια ,καθώς ασχολούμαι με τα οικιακά και με την ανατροφή των εγγονών μου»

³⁹ Προσωπική συνέντευξη από κ. Διονύσιο Παναγιωτόπουλο(Καρδαμάς 11.01.14)

⁴⁰ Προσωπική συνέντευξη από κα. Παναγιώτα Παπασταύρου (Αμαλιάδα 22.12.13)

⁴¹ Προσωπική συνέντευξη από κα. Ειρήνη Πυλαρινού (Αμαλιάδα 12.12.13)

Όσον αφορά την δραστηριοποίηση του άτομου στην τρίτη ηλικία, όλα τα άτομα από τα οποία πήραμε συνέντευξη δήλωσαν ότι αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την συνεχή ένταξη του σε κοινωνικές ομάδες και την διεύρυνση του ρόλου του. Χαρακτηριστικά ο κ. Διονύσιος Παναγιωτόπουλος αναφέρει «Η δραστηριοποίηση του άτομου και ιδιαίτερα στην τρίτη ηλικία, τον βοηθά να ενταχθεί κοινωνικά και να νιώθει χρήσιμος. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να του προσθέτει μακροζωία και να μην νιώθει παρείσακτος».

4.4.ΜΑΙΜΟΥ ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ

Ποσό ύψους 29,9 εκατ. ευρώ επιστράφηκαν στο Δημόσιο από παράνομες καταβολές συντάξεων. Το ποσό των 29,9 εκατ. ευρώ έχει ανακτήσει το Δημόσιο τους τελευταίους μήνες από παράνομες καταβολές συντάξεων, ενώ αναζητεί άλλα 12,9 εκατ. ευρώ. Πρόκειται για ποσά που είχαν καταβληθεί σε 2.658 περιπτώσεις όπου οι δικαιούχοι τους είχαν αποβιώσει. Αυτό προέκυψε από τη διαδικασία απογραφής των συνταξιούχων του δημοσίου που ολοκληρώθηκε τον περασμένο Οκτώβριο όπως ανακοίνωσε σήμερα ο αναπληρωτής υπουργός Οικονομικών Χρήστος Σταϊκούρας.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που δόθηκαν στη δημοσιότητα :

- Κατά τη διαδικασία της απογραφής, προέκυψε ότι σε 2.658 περιπτώσεις συνταξιούχων που είχαν αποβιώσει, η σύνταξη καταβάλλονταν κανονικά μετά το θάνατό τους και για διάστημα μεγαλύτερο των 6 μηνών από την ημερομηνία διαγραφής τους από τις αρμόδιες υπηρεσίες.
- Το ποσό των αχρεωστήτως καταβληθεισών συντάξεων ανέρχονταν σε 42,8 εκατ. ευρώ.

- Ύστερα από την αναζήτηση των αρμοδίων υπηρεσιών έχει ανακτηθεί το ποσό των 29,9 εκατ. ευρώ. Τα 20,6 εκατ. ευρώ αναλήφθηκαν από τους λογαριασμούς των συνταξιούχων μέσω ΔΙΑΣ. Τα υπόλοιπα 9,3 εκατ. ευρώ εν μέρη επιστράφηκαν με διπλότυπο είσπραξης εκ μέρους των συνδικαιούχων του λογαριασμού (1,9 εκατ. ευρώ) και εν μέρει καταλογίσθηκαν στις αρμόδιες ΔΟΥ εις βάρος των συνδικαιούχων των λογαριασμών των θανόντων συνταξιούχων ή των κληρονόμων τους (7,4 εκατ. ευρώ).

Για το υπόλοιπο ποσό των 12,9 εκατ. ευρώ, συνεχίζεται η αναζήτηση από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους καθώς και η παραπομπή στις αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες. Το δημοσιονομικό όφελος που προκύπτει από την διαδικασία της καταγραφής ανέρχεται σε 989.604 ευρώ ανά μήνα.

Σύμφωνα με το υπουργείο Οικονομικών, οι μη απογραφέντες συνταξιούχοι του Δημοσίου ανέρχονταν σε 1.373, στους οποίους έχει διακοπεί η καταβολή της σύνταξής τους.

Επίσης ο αναπληρωτής υπουργός Οικονομικών ανακοίνωσε τα ακόλουθα σχετικά με την καταβολή των συντάξεων:

- Το μέτρο της προκαταβολής σύνταξης, το οποίο νομοθετήθηκε στα τέλη Απριλίου του 2013, έχει τεθεί σε πλήρη εφαρμογή. Προκαταβολή σύνταξης, τον Ιανουάριο του 2014, καταβάλλεται σε 13.637 υπαλλήλους του Δημοσίου.

- Οι αρμόδιες υπηρεσίες του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους διευθέτησαν, σε μεγάλο βαθμό τις εκκρεμείς αιτήσεις και τις διαδικασίες απονομής συντάξεων με αποτέλεσμα να συντμηθεί ο χρόνος απονομής σύνταξης στους δικαιούχους.

Συγκεκριμένα, η χρονική διάρκεια για την απονομή της σύνταξης, εντός του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, έχει περιοριστεί σε 2-3 μήνες για τους στρατιωτικούς και υπαλλήλους σωμάτων ασφαλείας, σε 4-5 μήνες για τους πολιτικούς υπαλλήλους και σε περίπου 6 μήνες για τους υπαλλήλους ΝΠΔΔ και ειδικών κατηγοριών.

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι πολίτες που λαμβάνουν σύνταξη από το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους, σύμφωνα με στοιχεία του Ιανουαρίου του 2014, ανέρχονται σε 448.746 άτομα. Συνολικά, η χρονική διάρκεια για την απονομή της σύνταξης, μεσοσταθμικά, βρίσκεται στους 4-5 μήνες από 11-12 μήνες που ήταν το καλοκαίρι του 2012.

4.5. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Τα αποτελέσματα που προέκυψαν ύστερα από τις απαντήσεις των ερωτηματολογίων που μοιράσαμε σε 30 συμμαθητές μας (εκ των οποίων 60% ήταν γυναίκες και 40% άνδρες) σχετικά με το θέμα των συντάξεων είναι τα εξής :

Στην 1^η ερώτηση «Πιστεύετε ότι οι συνταξιούχοι στην χώρα μας είναι ικανοποιημένοι από τις συντάξεις που παίρνουν; »

- Το 10% των μαθητών απάντησε ΝΑΙ
- Το 76,6% των μαθητών απάντησε ΟΧΙ
- Το 6,6% των μαθητών απάντησε ΙΣΩΣ
- και το 6,6% των μαθητών απάντησε ΔΕΝ ΞΕΡΩ

Στην 2^η ερώτηση :«Πιστεύετε πως ήταν αναγκαίο να γίνουν από το κράτος περικοπές στις συντάξεις; »

- Το 6,6% των μαθητών απάντησε ΝΑΙ
- Το 36,6% των μαθητών απάντησε ΟΧΙ
- Το 36,6% των μαθητών απάντησε ΙΣΩΣ
- Και το 20% των μαθητών απάντησε ΔΕΝ ΞΕΡΩ

Στην 3^η ερώτηση :«Σε ποια ηλικία πιστεύετε πως πρέπει να παίρνει κάποιος σύνταξη;»

- Το 13,3% των μαθητών απάντησε από 45-50
- Το 23,3% των μαθητών απάντησε από 50-55

- ο Το 50% των μαθητών απάντησε από 55-60
- ο Το 13,3% των μαθητών απάντησε από 60 και άνω

Στην 4^η ερώτηση: «Είναι σωστό κατά την γνώμη σας να δίνονται αναπηρικές συντάξεις σε άτομα που εξαιτίας κάποιου προβλήματος υγείας δεν μπορούν να εργαστούν;»

- ο Το 63,3% των μαθητών απάντησε ΝΑΙ
- ο Το 13,3% των μαθητών απάντησε ΟΧΙ
- ο Το 23,3% των μαθητών απάντησε ΙΣΩΣ

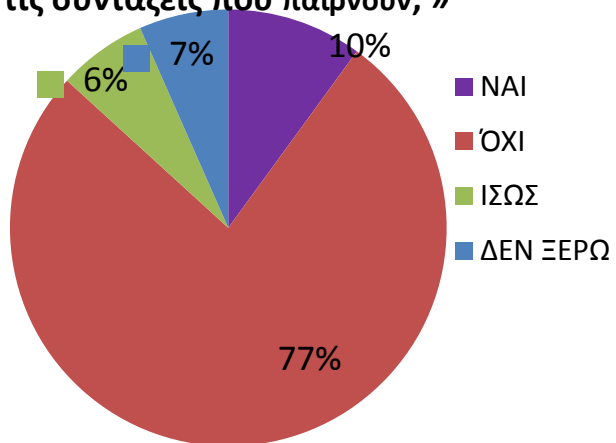
Στην 5^η ερώτηση: «Οι παράνομες συντάξεις που δίνονται σε ορισμένους από το κράτος ,έχουν επηρεάσει την κατάσταση στην χώρα μας; »

- ο Το 73,3% των μαθητών απάντησε ΝΑΙ
- ο Το 10% των μαθητών απάντησε ΟΧΙ
- ο Το 6,6% των μαθητών απάντησε ΙΣΩΣ
- ο Και το 10% των μαθητών απάντησε ΔΕΝ ΞΕΡΩ

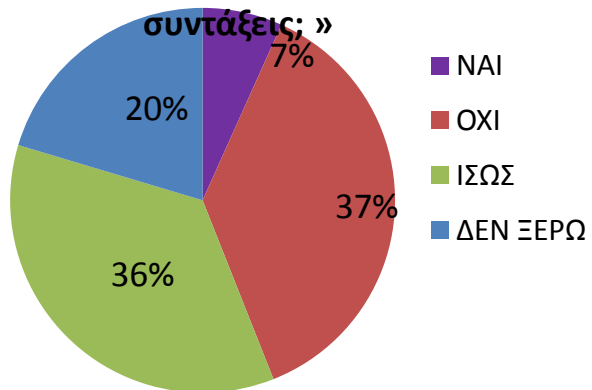
Από το 73.3% των μαθητών που απάντησε ΝΑΙ στην παραπάνω ερώτηση το 60% δήλωσε πως οι παράνομες συντάξεις που δίνονται σε ορισμένους από το κράτος ,έχουν επηρεάσει ΠΟΛΥ την κατάσταση στην χώρα μας ενώ το 13,3 % δήλωσε πως οι παράνομες συντάξεις που δίνονται σε ορισμένους από το κράτος ,έχουν επηρεάσει ΛΙΓΟ την κατάσταση στην χώρα μας.

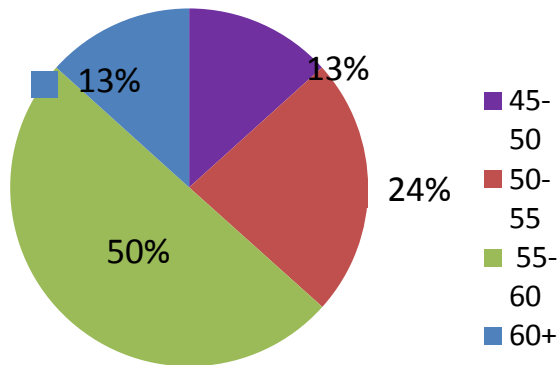
1) «Πιστεύετε ότι οι συνταξιούχοι στην χώρα μας είναι ικανοποιημένοι από τις συντάξεις που παίρνουν; »

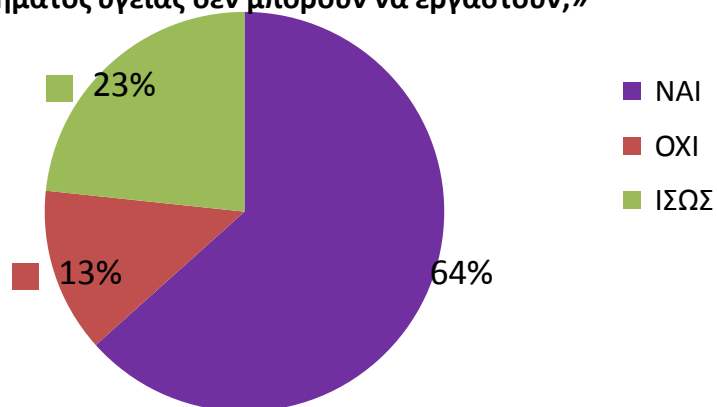
2) «Πιστεύετε πως ήταν αναγκαίο να γίνουν από το κράτος περικοπές στις συντάξεις; »

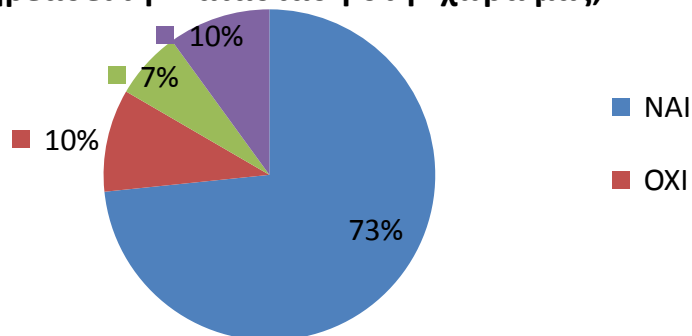
3) «Σε ποια ηλικία πιστεύετε πως πρέπει να παίρνει κάποιος σύνταξη;»

4) «Είναι σωστό κατά την γνώμη σας να δίνονται αναπηρικές συντάξεις σε άτομα που εξαιτίας κάποιου προβλήματος υγείας δεν μπορούν να εργαστούν;»

5) «Οι παράνομες συντάξεις που δίνονται σε ορισμένους από το κράτος ,έχουν επηρεάσει την κατάσταση στην χώρα μας; »

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

Πρωτογενής Τομέας- Τουρισμός

ΜΕΛΗ: Ειρήνη Παναγιωτοπούλου, Διονυσία Παναγιωτοπούλου, Στέλλιος Παπαβραμίδης, Φίλιππος Παπαδημητρίου

5.1 ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ

Εμείς η ομάδα οι τέσσερεις, Παπαδημητρίου Φίλιππος, Παναγιωτοπούλου Ειρήνη, Παπαβραμίδης Στυλιανός και Παναγιωτοπούλου Διονυσία, οι οποίοι ασχοληθήκαμε με τις προοπτικές στον πρωτογενή τομέα αναζητώντας πληροφορίες στο διαδίκτυο και παίρνοντας προσωπικές συνεντεύξεις καταλήξαμε στα εξής διαπιστώσεις.

Ο πρωτογενής τομέας αποτελεί βασική πηγή εισοδήματος και απασχόλησης για μεγάλο μέρος του πληθυσμού και καθοριστικό παράγοντα για την διατήρηση της κοινωνικής και οικονομικής συνοχής των περιοχών της υπαίθρου, παρά τη συνεχή φθίνουσα πορεία του. Πρωτογενής παραγωγή στην οικονομική επιστήμη ονομάζεται ο παραγωγικός τομέας δραστηριοτήτων με αντικείμενο την απόκτηση ή απόσπαση αγαθών άμεσης ή έμμεσης κατανάλωσης, κατ' ευθείαν από την φύση (γεωργία, θήρα, εξόρυξη μεταλλευμάτων κλπ) . Ο τομέας αυτός απασχόλησης αποτελεί πηγή εισοδήματος για μεγάλο τμήμα του παγκόσμιου πληθυσμού. Η απόσπαση πραγματοποιείται είτε με τη συλλογή είτε με την εξόρυξη από το έδαφος ή το υπέδαφος. Επομένως, στην πρώτη φάση της παραγωγικής διαδικασίας, τα προϊόντα πρωτογενούς παραγωγής καταναλίσκονται από τους ανθρώπους, όπως έχουν, χωρίς να υποστούν καμία επεξεργασία, ή μεταποίηση - μετασχηματισμό όπως π.χ. αυγά, γάλα, χόρτα, φρούτα, μέλι, καρποί, ψάρια, κ.λπ. Οι κυριότερες κατηγορίες του πρωτογενή τομέα είναι: η γεωργία, η κτηνοτροφία, η αλιεία και το κυνήγι.

5.2 ΓΕΩΡΓΙΑ

Γεωργία είναι το σύνολο των δραστηριοτήτων που σχετίζονται με την καλλιέργεια του εδάφους της γης με σκοπό την παραγωγή φυτικών προϊόντων. Η γεωργία κατατάσσεται στην ελαφρά βιομηχανία, επειδή τα περισσότερα προϊόντα που παράγονται από αυτήν είναι προϊόντα άμεσης χρήσης από τον άνθρωπο. Παράγοντες που επηρεάζουν την γεωργία είναι το κλίμα και η μορφολογία του εδάφους. Η γεωργία είναι αντικείμενο των περισσότερων κλάδων της γεωπονίας, μαζί με τη κτηνοτροφία και την αλιεία. Η γεωργική παραγωγή απασχολούσε το 2007 περίπου το ένα τρίτο των εργατών. Τα τελευταία χρόνια ο κλάδος παροχής υπηρεσιών απασχολεί τα περισσότερα άτομα. Με τη γεωργία παράγονται προϊόντα που προορίζονται για τη διατροφή των ανθρώπων, των οικόσιτων ζώων αλλά και μερικά που προορίζονται για την παραγωγή άλλων ειδών προϊόντων ως και βιοκαυσίμων, τα τελευταία χρόνια κυρίως. Η γεωργία θεωρείται ότι ήταν το κλειδί για την αύξηση του ανθρώπινου πληθυσμού και την ανάπτυξη του πολιτισμού, αφού η γεωργία και η κτηνοτροφία δημιούργησε πλεονάσματα τροφίμων που επέτρεψαν και την αύξηση του πληθυσμού και την εξέλιξη του πολιτισμού.

Από προσωπικές συνεντεύξεις που πήραμε βλέπουμε πως ο τομέας αυτός έχει πολλά πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα. Τα πλεονεκτήματα υπερτερούν βέβαια των μειονεκτημάτων και αυτό είναι ένα θετικό για τον αγροτικό τομέα, γιατί έτσι μπορεί να προσελκύσει πολλούς ανθρώπους να ασχοληθούν με αυτόν. Αρχικά, λοιπόν, στα πλεονεκτήματα βλέπουμε πως τα σημαντικότερα είναι πως παίρνεις μόνος σου αποφάσεις για την κάθε σου κίνηση και είσαι ελεύθερος « Έχεις ελεύθερο ωράριο, ανεξαρτησία και ελευθερία κινήσεων»⁴². Ακόμα έχεις άμεση επαφή με τη φύση και απολαμβάνεις του καρπούς που εσύ με κόπο έχεις καλλιεργήσει. Επίσης ο κ. Περικλής Παναγιωτόπουλος μας αναφέρει σαν πλεονέκτημα το ότι κάνει αυτό που αγάπαγε από μικρός γι' αυτό

⁴² Προσωπική συνέντευξη από τον κ. Αντώνη Πυλαρινό, Αμαλιάδα, 12-12-2013

και θέλει η δουλειά του να γίνεται σωστά. Τέλος το επάγγελμα αυτό είναι επικερδές.⁴³ Το βασικό μειονέκτημα, όπως διαπιστώσαμε, είναι οι καιρικές συνθήκες που πολλές φορές δεν βοηθούν καθόλου τους αγρότες. Επιπλέον η πιθανή ακαρπία του εδάφους από συνεχή χρήση λιπασμάτων είναι ένα μειονέκτημα.⁴⁴ Ένα ακόμα μειονέκτημα είναι και οι συνθήκες που επικρατούν στην αγορά, που είναι ανάλογα με τη ζήτηση των προϊόντων.⁴⁵ Το τελευταίο μειονέκτημα είναι η επαφή με τα γεωργικά φάρμακα.⁴⁶

Στη συνέχεια όταν θέσαμε τις ερωτήσεις ποιες είναι οι προοπτικές των νέων στο επάγγελμα και αν μπορεί η γεωργία να θεωρηθεί επάγγελμα του μέλλοντος κάποιοι απάντησαν πως οι προοπτικές είναι πολλές και από τη στιγμή που και το κράτος βοηθάει ακόμα περισσότερες και πως το επάγγελμα αυτό μπορεί να θεωρηθεί επάγγελμα του μέλλοντος και λόγω των προοπτικών του και λόγω της κατάστασης που βρίσκεται σήμερα η χώρα μας. «Ήδη η γεωργία έχει αρχίσει να γίνεται ένα περιζήτητο επάγγελμα και στο μέλλον θα γίνει ακόμα περισσότερο»⁴⁷. Αντιθέτως κάποιοι άλλοι μας απάντησαν πως το επάγγελμα αυτό δεν έχει προοπτικές όσο δεν υπάρχουν οι κατάλληλες υποδομές.⁴⁸ Μάλιστα μία ενδιαφέρουσα απάντηση που θα μπορούσαμε να σταθούμε είναι αυτή του κ. Γεωργίου Γεωργίου «Οι προοπτικές των νέων είναι μηδενικές. Είναι το όνειρο που πουλάνε στο γυαλί για να φύγει ο κόσμος από την Αθήνα. Για να ανοίξει κανείς μία αγροτική επιχείρηση χρειάζονται γνώσεις υποδομές και κουράγιο!»⁴⁹ Βέβαια και αυτοί που πιστεύουν πως το επάγγελμα δεν έχει προοπτικές για τους νέους συμφωνούν πως μπορεί να θεωρηθεί επάγγελμα του μέλλοντος με τις κατάλληλες πάντα υποδομές. Είναι δύσκολο λοιπόν να βγάλουμε ένα συμπέρασμα αν η γεωργία σαν επάγγελμα έχει προοπτικές για τους νέους, αλλά θα μπορούσαμε να πούμε πως έχει αρκεί να έχουν και αυτοί την διάθεση να ασχοληθούν σοβαρά με αυτήν.

Το επάγγελμα του γεωργού έχει και ποικίλους κινδύνους κυρίως για τη σοδιά αλλά και για τη σωματική ακεραιότητα του αγρότη και γενικότερα την υγεία του. Σε σχέση με τη σοδιά βλέπουμε ως κινδύνους τις καιρικές συνθήκες, τα έντομα και τα ζιζάνια.⁵⁰ Σε σχέση με την υγεία των αγροτών υπάρχουν τα φυτοφάρμακα και η λανθασμένη χρήση των αγροτικών μηχανημάτων. Είχαμε και μία διαφορετική απάντηση βέβαια απάντηση σε αυτή την ερώτηση που θα ήταν καλύτερο να την πούμε όπως ακριβώς μας την έδωσε ο κ. Πυλαρινός. «Οι αγρότες στη χώρα μας αντιμετωπίζουν μεγάλους κινδύνους αφού η χώρα μας δεν έχει επαρκή αγροτική έρευνα και γεωργικές εφαρμογές, δεν έχει επαρκή αγροτική επαγγελματική κατάρτιση ή επιχειρηματική υποστήριξη. Οι συνθήκες δυσκολεύουν ακόμα περισσότερο από τις τιμές των αγροτικών προϊόντων που διαρκώς πέφτουν ενώ τα έξοδα παραγωγής (λιπάσματα, πετρέλαιο, ρεύμα, φυτοφάρμακα) επιβαρύνοντας οικονομικά την παραγωγική διαδικασία.»⁵¹

Τέλος βλέπουμε πως το επάγγελμα του αγρότη με τον καιρό εξελίσσεται όλο ένα και περισσότερο με την βοήθεια της τεχνολογίας (π.χ. τα διάφορα μηχανήματα). Η τεχνολογία έχει βοηθήσει σε πολλούς τομείς την γεωργία. Οι δουλειές ενός αγρότη στις μέρες μας με τη βοήθεια των διαφόρων μηχανημάτων γίνονται γρηγορότερα, όπως και όλων μας σήμερα.

⁴³ Προσωπική συνέντευξη από τους κ. Αντώνη Πυλαρινό, Αμαλιάδα 12-12-2013 και κ. Θεόδωρο Γαργαρόνη, Αμαλιάδα 09-12-2013

⁴⁴ Προσωπική συνέντευξη από τον κ. Γεώργιο Γεωργίου, Αμαλιάδα 31-01-2014

⁴⁵ Προσωπική συνέντευξη από τους κ. Αντώνη Πυλαρινό, Αμαλιάδα, 12-12-2013 και κ. Παρασκευά Πασσά, Αμαλιάδα 11-12-2013

⁴⁶ Προσωπική συνέντευξη από τον κ. Παρασκευά Πασσά, Αμαλιάδα 11-12-2013

⁴⁷ Προσωπική συνέντευξη από τον κ. Θεόδωρο Γαργαρόνη, Αμαλιάδα 09-12-2013

⁴⁸ Προσωπική συνέντευξη από τον κ. Γεώργιο Μητρόπουλο, Αμαλιάδα 03-02-2014

⁴⁹ Προσωπική συνέντευξη από τον κ. Γεώργιο Γεωργίου, Αμαλιάδα 31-01-2014

⁵⁰ Προσωπική συνέντευξη από τον κ. Περικλή Παναγιωτόπουλο, Περιστέρι 04-12-2013

⁵¹ Προσωπική συνέντευξη από τον κ. Αντώνη Πυλαρινό, Αμαλιάδα, 12-12-2013

5.3 ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ

Κτηνοτροφία ονομάζεται ο κλάδος της οικονομίας που αφορά την εκτροφή και εκμετάλλευση παραγωγικών ζώων. Η κτηνοτροφία είναι μία από τις πιο παλιές δραστηριότητες του ανθρώπου. Ο άνθρωπος, στην προσπάθειά του να εξασφαλίσει την απαραίτητη ποσότητα τροφής, ανακάλυψε ότι ήταν δυνατό μερικά ζώα να μην τα

σκοτώνει, αλλά να τα πιάνει ζωντανά, ιδιαίτερα την εποχή που ήταν πολλά και να τα κρατά κάπου περιορισμένα, να τα τρέφει και να τα σκοτώνει όταν είχε ανάγκη. Έτσι, ο πρωτόγονος άνθρωπος άρχισε σιγά - σιγά να ασχολείται με την κτηνοτροφία. Η κτηνοτροφία είναι γνωστή ως δραστηριότητα του ανθρώπου, από τη νεολιθική εποχή, με κέντρο ανάπτυξης τη Μέση Ανατολή και την ανατολική Μεσόγειο.

Από τις διάφορες συνεντεύξεις και από έρευνα που κάναμε στο διαδίκτυο φτάνουμε στο συμπέρασμα ότι η κτηνοτροφία έχει επίσης ποικίλα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα. Ένα πλεονέκτημα είναι πως οι κτηνοτρόφοι, άλλα και όλοι όσοι ασχολούνται με τον πρωτογενή τομέα, μπορούν να χρησιμοποιήσουν τα προϊόντα τους ώστε να επιβιώσουν (να τραφούν, να φτιάξουν ρούχα κ.λπ.), οι κτηνοτρόφοι και οι γεωργοί σε μεγαλύτερο βαθμό από ότι οι ψαράδες και οι κυνηγοί. Επίσης ο κ. Σταύρος Ταρνάρης, ο οποίος έχει ζήσει πολλά χρόνια σε ένα μικρό χωριό έξω από τα Καλάβρυτα, αναφέρει ως πλεονέκτημα το ότι με τα χρήματα που έβγαζαν μπορούσαν να συντηρήσουν την οικογένειά τους, από την στιγμή που η κτηνοτροφία ήταν ένα από τα μοναδικά επαγγέλματα που μπορούσαν να αναπτυχθούν εκεί.⁵² Στα μειονεκτήματα τώρα θα αναφέραμε πως πρέπει να είναι ο κτηνοτρόφος σε ετοιμότητα εικοσιτέσσερις ώρες το εικοσιτετράωρο. Ακόμα ένα μειονέκτημα είναι τα έξοδα που έχει ένας κτηνοτρόφος για παράδειγμα για την συντήρηση των διαφόρων κτηνοτροφικών μονάδων ή για τις τροφές των ζώων.

Οι κίνδυνοι του επαγγέλματος είναι κατά κύριο λόγο οι καιρικές συνθήκες και το να αρρωστήσουν τα ζώα από τις διάφορες ασθένειες που κυκλοφορούν κατά καιρούς. Μπορούν να αποφύγουν βέβαια και οι κτηνοτρόφοι αυτούς τους κινδύνους με την λήψη κατάλληλων μέτρων.

Τέλος όπως επίσης μας αναφέρει ο κ. Ταρνάρης το επάγγελμα αυτό έχει προοπτικές για τους νέους και μπορεί να θεωρηθεί επάγγελμα του μέλλοντος, όπως και τα περισσότερα επαγγέλματα του πρωτογενή τομέα, με απαραίτητη προϋπόθεση την αγάπη προς αυτό που κάνουμε και διάθεση. Ακόμα αναφέρει πως θα ωθούσε τους νέους ακόμα πιο πολύ στο να επιλέξουν τα επαγγέλματα το υ πρωτογενή τομέα κάποια βοήθεια από το κράτος μέσω κάποιων επιδοτήσεων.⁵³

⁵² Προσωπική συνέντευξη από τον κ. Σταύρο Ταρνάρη, Λεχαινά 23-11-2013

⁵³ Προσωπική συνέντευξη από τον κ. Σταύρο Ταρνάρη, Λεχαινά 23-11-2013

5.4 ΚΥΝΗΓΙ

Το κυνήγι ή θήρα ή θήρευση είναι η πρακτική της καταδίωξης, θανάτωσης ή παγίδευσης οποιουδήποτε έμβιου οργανισμού από άλλα έμβια όντα, συνήθως όμως ο όρος περιορίζεται και εννοείται ότι άνθρωποι κυνηγούν διάφορα «άγρια» ζώα. Ο σκοπός του κυνηγιού μπορεί να είναι η λήψη τροφής, η αναψυχή ή και το εμπορικό κέρδος. Κάποια ζώα επίσης κυνηγούν κάποια άλλα ζωικά είδη. Στον παρόντα χρόνο, το νόμιμο κυνήγι διακρίνεται από τη λαθροθηρία, κατά την οποία το κυνήγι γίνεται ενάντια στο εφαρμοσμένο νομικό δίκαιο. Τα είδη που κυνηγούνται αναφέρονται ως «θηράματα» και είναι συνήθως θηλαστικά ή πτηνά. Το κυνήγι είναι ένας σύγχρονος τρόπος επιστροφής στο παρελθόν και μια από τις παλαιότερες ανθρώπινες δραστηριότητες.

Μέσω των προσωπικών συνεντεύξεων που πήραμε διαπιστώνουμε ότι ένα από τα πλεονεκτήματα του να είσαι κυνηγός είναι το ότι μπορείς να εξασφαλίσεις φαγητό για την οικογένεια σου, αν όχι πάντα τις περισσότερες φορές. Επιπλέον το κυνήγι σε κάνει να ξεχνάς τα διάφορα προβλήματα που αντιμετωπίζεις καθημερινά, αφού πρέπει εκείνη τη στιγμή να είσαι απόλυτα συγκεντρωμένος σε αυτό που κάνεις. Ένα τελευταίο πλεονέκτημα είναι το ότι βρίσκεσαι κοντά στην φύση όταν κυνηγάς και μαθαίνεις να την αγαπάς και ταυτόχρονα κατά την διάρκεια που κυνηγάς αθλείσαι επίσης.⁵⁴ Όσον αφορά τα μειονεκτήματα το βασικό είναι ότι δεν μπορείς να βασιστείς στο κυνήγι, μόνο, για να βγάλεις τα απαιτούμενα χρήματα ώστε να ζήσεις μία σωστή και αξιοπρεπή ζωή. Και ένα ακόμα μειονέκτημα είναι ο μεγάλος βαθμός επικινδυνότητας, λόγω των όπλων. Δεν είναι λίγες οι φορές που έχουμε ακούσει για ατυχήματα κατά τη διάρκεια του κυνηγιού.

Όταν, λοιπόν ρωτήσαμε για τις προοπτικές του κυνηγιού σαν επάγγελμα η απάντηση που πήραμε ήταν πως το κυνήγι θα ήταν καλύτερο να μην θεωρείτε επάγγελμα αλλά χόμπι, γιατί δεν βγάζεις τα προς το ζην με το κυνήγι. Γι' αυτό και δεν θεωρείτε επάγγελμα του μέλλοντος. Οι κίνδυνοι στο κυνήγι σχετίζονται με την υγεία κυρίως του κυνηγού. Υπάρχει μεγάλος κίνδυνος να εκπυρσοκροτήσει το όπλο⁵⁵ ή να σου επιτεθεί κάποιο άγριο ζώο.⁵⁶ Σε ότι αφορά στην εξέλιξη του επαγγέλματος η μοναδική εξέλιξη παρατηρείται στα όπλα, τα οποία γίνονται όλο και πιο σύγχρονα και πιο βολικά.

5.5 ΑΛΙΕΙΑ

Με τον όρο αλιεία, κοινώς *ψάρεμα*, χαρακτηρίζεται γενικά τόσο η άγρα όσο και η τέχνη (τρόπος) της όλης δραστηριότητας, με την οποία γίνεται η σύλληψη και απόσπαση των ιχθύων και άλλων υδροβίων ζώων από τον βιότοπό τους, (θάλασσες, λίμνες, ποτάμια, ιχθυογενετικούς σταθμούς κλπ), είτε για τροφή είτε για βιομηχανικούς σκοπούς (παραγωγή ιχθυαλεύρων, ελαίων, λιπασμάτων κλπ.). Ετυμολογικά η λέξη προέρχεται από το ουσιαστικό *αλιεύς* < *άλιος* "θαλάσσιος" < *αλς*(η) "θάλασσα". Στην ελληνική γραμματεία, καθαρεύουσα, όλες οι λέξεις αυτές και παράγωγά τους φέρονται δασύτονες. Η αλιεία είναι μια πανάρχαια πρακτική που χρονολογείται τουλάχιστον από την Ανώτερη Παλαιολιθική Εποχή, πριν περίπου 40.000 χρόνια. Στην Αρχαία εποχή ο ποταμός Νείλος

⁵⁴ Προσωπική συνέντευξη από τον κ. Δημήτριο Καρεσιότη, Αμαλιάδα 02-12-2013

⁵⁵ Προσωπική συνέντευξη από τον κ. Δημήτριο Καρεσιότη, Αμαλιάδα 02-12-2013

⁵⁶ Προσωπική συνέντευξη από τον κ. Αλέξη Κουλούρη, Αυγείο 15-12-2013

ήταν γεμάτος ψάρια. Φρέσκα, αποξηραμένα και παστά τα ψάρια αποτελούσαν μια σημαντική πηγή πρωτεϊνούχας τροφής για τον πληθυσμό της χώρας. Αλιευτικές σκηνές σχετικά σπάνια παρουσιάζονται στην Αρχαία Ελληνική τέχνη, μια αντανάκλαση του σχετικά χαμηλού κοινωνικού επιπέδου των ιχθυέων στην Αρχαία Ελληνική Κοινωνία. Η θαλάσσια αλιεία επιχειρείται με ειδικά σκάφη που φέρουν ανάλογο εξοπλισμό χαρακτηριζόμενα γενικά ως αλιευτικά τα οποία μπορεί να είναι σε μέγεθος από λέμβοι, (βάρκες), μέχρι μεγάλα πλοία.

Από τις συνεντεύξεις που πήραμε βλέπουμε ότι το επάγγελμα αυτό έχει ως κύρια πλεονεκτήματά του το ότι μαθαίνεις για την θάλασσα πολλά πράγματα και μαθαίνεις να την αγαπάς. Ως επάγγελμα, όμως, έχει σοβαρά μειονεκτήματα. Για το βασικό μειονέκτημα μας είτε ο κ. Καρδιανός μία παροιμία η οποία λέει: “του ψαρά το πιάτο μια φορά είναι γεμάτο και δέκα είναι άδειο”⁵⁷. Επίσης υπάρχει και σε αυτό το επάγγελμα ένας βαθμός επικινδυνότητας.

Προοπτικές ούτε σε αυτό το κλάδο του πρωτογενή τομέα δεν υπάρχουν πολλές, από τη στιγμή που η θάλασσα μολύνεται όλο ένα και περισσότερο και έτσι και τα ψάρια λιγότευουν. Γι’ αυτό και δεν εντάσσεται στη λίστα με τα επαγγέλματα του μέλλοντος.

Το επάγγελμα έχει κινδύνους οι οποίοι σχετίζονται και εδώ με τις καιρικές συνθήκες. Στις μεγάλες και ανοιχτές θάλασσες όμως οι ψαράδες έχουν να αντιμετωπίσουν άλλον ένα κίνδυνο. Αυτός είναι τα διάφορα πλάσματα που μπορεί να συναντήσουν κατά την διάρκεια του ψαρέματος.

Τέλος το ψάρεμα έχει εξελιχτεί και αυτό με την πάροδο του χρόνου και με την βοήθεια της τεχνολογίας. Ο άνθρωπος έχει φτιάξει καινούργια εξελιγμένα καΐκια και έχει εφεύρει ραντάρ π.χ. για την μέτρηση του βάθους σε κάποιο σημείο της θάλασσας.

5.5 Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Ο ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ

Σημαντικό τροφοδότη του τουρισμού αποτελεί ο πρωτογενής τομέας. Η σύνδεση του πρωτογενή τομέα με τον τουρισμό γίνεται με την υποστήριξη των ελληνικών αγροτικών προϊόντων, μάλιστα το Υπουργείο Τουρισμού και Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων, συνεργάζονται για την ανάδειξη και υποστήριξη των ελληνικών αγροτικών προϊόντων και την καθιέρωση θεσμών που θα ενισχύσουν το τουριστικό προϊόν της Ελλάδας ενσωματώνοντας σε αυτό και τα διατροφικά στοιχεία της χώρας. Στα πλαίσια, λοιπόν, αυτής της συνεργασίας προκύπτει ο αγροτουρισμός. Ο αγροτουρισμός είναι μορφή ήπιου **τουρισμού** κατά την οποία οι επισκέπτες μένουν σε αγρόκτημα και συμμετέχουν σε αγροτικές εργασίες. Σημείο αναφοράς των διακοπών σε ένα αγρόκτημα-ξενώνα είναι η άμεση επαφή του επισκέπτη με την αγροτική ζωή, τις καλλιέργειες, με την φύση, τη χλωρίδα και την πανίδα, κάτι το ιδιαίτερο για το μεγαλύτερο ποσοστό του σύγχρονου Ευρωπαίου πολίτη, κατοίκου αστικής περιοχής. Πέρα από την υποδοχή και τη φιλοξενία του επισκέπτη σε ένα περιβάλλον λιτό με τοπικό χαρακτήρα και όλες τις απαραίτητες ανέσεις, προβλέπεται και η ενεργή συμμετοχή του τουρίστα σε ένα σύνολο δραστηριοτήτων. Ενδεικτικές από αυτές είναι:

- αγροτικές δραστηριότητες (συμμετοχή στις εργασίες),
- παρατήρηση οικοσυστήματος (πουλιών, πανίδας, χλωρίδας, επισκέψεις υδροβιότοπων, κ.λ.π)
- αθλήματα περιπέτειας (π.χ ράφτινγκ, πεζοπορία κ.λ.π),
- πολιτιστικές περιηγήσεις (π.χ επισκέψεις σε μοναστήρια, εκκλησίες, λαογραφία μουσεία, κ.ά., παραδοσιακούς οικισμούς, αρχαιολογικούς χώρους).

⁵⁷ Προσωπική συνέντευξη από τον κ. Σπύρο Καρδιανό, Λεχαινά 30-11-2013

- διάφορα μαθήματα (π.χ μαθήματα αργαλειού, ελληνικών χορών, γαστρονομίας - ελληνικής κουζίνας, γευσιγνωσία, οινοποιεία, τοπικά προϊόντα, κ.λ.π)⁵⁸

Ακόμα στην περιοχή μας λαμβάνουν χώρα διάφορα φεστιβάλ για την ανάδειξη και την διαφήμιση του τόπου μας. Παραδείγματα τέτοιων φεστιβάλ είναι το Κερνάμε Ελλάδα που έχει καθιερωθεί τα δύο τελευταία χρόνια στην περιοχή μας και που έχει ως σκοπό την προώθηση των προϊόντων μας σαν περιοχή αλλά και άλλων προϊόντων. Επίσης ένα άλλο φεστιβάλ είναι το φεστιβάλ αγροτουρισμού στην Αρχαία Ολυμπία. Σκοπός αυτής προσπάθειας είναι η ανάδειξη και προβολή της ιστορίας και παράδοσης του τόπου, των τοπικών προϊόντων αλλά και η σύνδεση της παράδοσης με το σήμερα, έχει δηλώσει ο δήμαρχος της Αρχαίας Ολυμπίας.

5.6 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

Ακόμα η ομάδα μας έχοντας αναλάβει να μελετήσει το θέμα του πρωτογενούς τομέα στο πλαίσιο του μαθήματος της διερευνητικής εργασίας προχώρησε και στην δημιουργία ενός ερωτηματολογίου δέκα ερωτήσεων με σκοπό να δούμε την εξοικείωση που χουν οι νέοι ηλικίας 15 έως 18 ετών με τον πρωτογενή τομέα. Για τον λόγο αυτό διανεμήσαμε το ερωτηματολόγιο στα παιδιά του λυκείου. Στο πρώτο ερώτημα για το πως είναι η σχέση που έχουν με την φύση το 40% των αγοριών που ρωτήθηκαν απάντησε πως είναι άριστη το 53,3% δήλωσε ότι είναι καλή ενώ το 6,7% ότι είναι άσχημη στο ερώτημα αυτό 23% των κοριτσιών απάντησε ότι είναι άριστη το 61,5% ότι είναι καλή και το 15,4% μέτρια. Αν τους ενδιαφέρει ο πρωτογενής τομέας το 33% των αγοριών απάντησε πολύ το 40% ότι τους ενδιαφέρει λίγο ενώ το 27% καθόλου. Στο ερώτημα αυτό το 53,8% των κοριτσιών δήλωσε ότι τα ενδιαφέρει λίγο και το 46,2% ότι δεν τα ενδιαφέρει καθόλου. Στο τρίτο ερώτημα αν μπορεί ο πρωτογενής τομέας να τους απασχολήσει στο μέλλον όσο αφορά τον επαγγελματικό τους προσανατολισμό, το 20% των αγοριών απάντησε ναι το 40% όχι και το υπόλοιπο 40% ίσως, ενώ το 54% των κοριτσιών απάντησε όχι και το 46% ίσως. Στο τέταρτο ερώτημα αν θα ασχολούνταν ποτέ με κάποιο επάγγελμα του πρωτογενή τομέα ποιο από τα παρακάτω θα ήταν το 26,6% των αγοριών απάντησε με την γεωργία το 30,4% κτηνοτροφία το 20,5% την αλιεία το 15,8% με το κυνήγι και το 6,7% με κάποιο άλλο επάγγελμα, αλλά και το 46,2% των κοριτσιών δήλωσε με την γεωργία το 15,4% με την κτηνοτροφία το 7,6% την αλιεία το 15,6% με το κυνήγι και το 15,2% με κάποιο άλλο επάγγελμα. Στο πέμπτο ερώτημα αν πιστεύουν πως το κράτος βοηθά το 73,6% των αγοριών απάντησε ναι ενώ το 26,7% όχι και 23,1% των κοριτσιών απάντησε ναι και το 76,9% όχι. Στο έκτο ερώτημα αν πιστευτούν πως ο πρωτογενής τομέας έχει το περιθώριο να αναπτυχθεί στην περιοχή το 93,3% των αγοριών απάντησε ναι, ενώ το 6,7% όχι, το 46,2% των κοριτσιών απάντησε ναι και το 53,8% όχι. Στο έβδομο ερώτημα ποια η σχέση των νέων με ηλικία έως 30 ετών με τον πρωτογενή τομέα το 92,3% των αγοριών απάντησε μέτρια και το 7,7% άσχημη όπως επίσης και το 92,3% των κοριτσιών απάντησε μέτρια και το 7,7% άσχημη. Στο όγδοο ερώτημα εάν είναι σε θέση ο πρωτογενής τομέας να επανεκκίνηση την οικονομία της χώρας το 73,3% απάντησε ναι και το 26,7% όχι και το 69,2% των κοριτσιών απάντησε ναι και το 30,8% όχι. Στο ένατο ερώτημα εάν υπάρχει αγροτουρισμός στην περιοχή το 66,7% των αγοριών απάντησε ναι και το 33,3% όχι και 61,5% των κοριτσιών απάντησε ναι ενώ το 38,5% απάντησε όχι και στο δέκατο ερώτημα αν όντως υπάρχει αγροτουρισμός αν βοηθά στην οικονομία της περιοχής το 60% απάντησε ναι ενώ το 40% απάντησε όχι και το 69,2% των κοριτσιών απάντησε ναι ενώ το 30,8% όχι.

⁵⁸ Βικιπαίδεια

Επίλογος

Πως θα βγει η σημερινή εξελιγμένη οικονομικά και τεχνολογικά κοινωνία από το αδιέξοδο που οδηγείται λόγω του αγεφύρωτου χάσματος μεταξύ εργοδότη και εργαζομένου αλλά και γενικότερα λόγω της αποξένωσης του τελευταίου από τον χώρο εργασίας του και την φύση του επαγγέλματός του; Η λύση του προβλήματος θα αναζητηθεί σε δύο επίπεδα. Πρώτα στο επίπεδο της αντικειμενικής κοινωνικής πραγματικότητας και έπειτα στο επίπεδο της ψυχολογικής κοινωνικής πραγματικότητας. Έτσι στον κοινωνικό και πολιτικό στίβο η ίδια η οικονομία θα επιβάλλει στην πολιτική ηγεσία μορφές εργασίας πιο ανθρώπινες πρωτοβουλία που θα συμπληρώσει και θα επικυρώσει σε ακόμη μεγαλύτερο βαθμό τις προσπάθειες της εργατικής νομοθεσίας τα τελευταία 50 χρόνια για κοινωνική προστασία της εργασίας. Παράλληλα οι εργοδότες και τα αρμόδια όργανα του κράτους οφείλουν να αγωνιστούν και να προσφέρουν στον εργαζόμενο κατάλληλες υποδομές και ευκαιρίες προκειμένου να καλλιεργήσει το πνεύμα του να διαπαιδαγωγηθεί ηθικά και να ανανεώσει δυνάμεις μέσα από την εξασφάλιση της εβδομαδιαίας του ανάπαυσης και της δημιουργικής αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου του.

Έτσι θα αποκτήσει οικουμενική συνείδηση και θα αφοσιωθεί με ακόμη περισσότερο ζήλο στην εργασία του. Στο επίπεδο της υποκειμενικής ψυχολογικής πραγματικότητας εκείνο που θα μας επιβληθεί είναι να αξιοποιήσουμε όσο δυνατόν καλύτερα τον παράγοντα αγωγή. Αναλυτικότερα οι φορείς κοινωνικοποίησης πρωτογενείς και δευτερογενείς οφείλουν να εμφυσήσουν στον σύγχρονο νέο αξίες και ιδανικά και να τον διαφωτίσουν σχετικά με το ηθικό νόημα και τον κοινωνικό προορισμό του επαγγέλματος προκειμένου να ξανασυνδεθεί ψυχικά ο εργαζόμενος άνθρωπος με το έργο του να το αγαπήσει και πάλι και να τιμηθεί κοινωνικά για την αφοσίωσή του σε αυτό. Δεν έχει όμως σημασία το τι θα γίνεις, σημασία έχει αυτό που θα γίνεις να το αποκτήσεις με την ικανότητα και την αρετή σου.

Ε.Π. Παπανούτσος